

PRIEŠMAŽVYDINIAI LIETUVIŠKIEJI RAŠTAI

Vilniuje surasti XVI a. pradžios katalikiški maldų vertimai

Rankraščių tekstų klausimas

Martyno Mažvydo Katekizmo (1547) kalba, taip pat poterių ir giesmių vertimai, lietuvių raštijos tyrinėtojams vis buvo neaiškūs ir kėlė daug naujų klausimų. Pats pagrindinis tų klausimų buvo: ką pats M. Mažvydas išvertė, ką jis iš kitų evangelikų amžininkų vertimų perėmė ir ką iš senesniųjų, dar katalikiškųjų, vertimų pasiėmė, būtent, M. Mažvydo raštus tyrinėjant, visad išskildavo ir ankstesniųjų, dar nespausdintųjų maldų ir giesmių vertimų klausimas. Paprastai jį tyrinėtojai atsakydavo teigiamai. Prieš M. Mažvydą turėjo būti poterių ir maldų rankraščių tekstų, nors tokio teksto vis dar niekam nebuvo pavykę rasti.

Senesniųjų, t. y. rankraščių katalikiškųjų maldų tekstų buvimą plačiai keldavo prof. Václavas Biržiška lietuvių knygos istorijos paskaitose Kaune, Vilniuje, Pinneberge, taip pat šias prielaidas galime sutikti įvairiuose jo raštuose, o santraukiškai ir paskutiniame jo knygos istorijos darbe — Senųjų lietuviškųjų knygų istorija I 1953 (15—16 p., plg. 83 ir kt. p.). Neįprastas lietuvių k., taip pat ir kaimynuose, žėgnones ir šv. Trejybės pagarbinimo "Dievo" įspraudas man atrodė esąs daug senesnės kilmės, ne XIV a. vertimas, dažnai priskiriamas Jogailai ar Vytautui.

Todėl mūsų žėgnonės vertimą spėjau galintį būti mindauginių laikų ir verstą ne iš lenkų k. bet iš vokiečių ar lotynų k. (Lietuviškasis "Wardana Diewa Tewa", — Aidai 3 1955); šiandien tai prielaidai susirinko ir daugiau duomenų. Kun. Vyt. Bagdanavičius, sustojęs prie mūsų žėgnonės vertimo klausimų, ieškojo šaknų dar seniau nei mindauginiais laikais (Lietuviškos žėgnonės kilmė, — Tautos Praeitis I 1962). Taip pat M. Mažvydo Giesmės šv. Ambraziejaus ir visos eilės kitų giesmių vertimai liudyti, kad buvo naudotasi taip pat senesniais, taigi rankraštiniais vertimais. Z. Ivinskio Vilniaus jėzuitų spaustuovės darbų tyrinėjimas atskleidžia, kad esama ir mūsų dienomis nebeišlikusių katalikiškųjų XVI a. spaudinių (Die Druckerei der Jesuiten in Vilnius und die ersten litauischen katholischen Bucher, — Commentationes Balticae I 1954).

Vienu žodžiu, senosios mūsų raštijos klausimu yra geras būrys, kuriems vis neturime pakankamai medžiagos, o tenka remtis spėjimais ir prielaido-

ANTANAS MAZIULIS

mis. 1962 m. Vilniaus univ. bibliotekininkės O. Matusevičiūtės surastasis 1503 m. lotyniškoje knygoje lietuvių k. maldų įrašas įrodė, kad gali būti surasta ir daugiau panašių įrašų, kuriuos anksčiau laikėme tik spėjimais.

Lotyniškoji knyga su lietuvių k. įrašais

Surastasis lietuvių k. maldų įrašas yra vienos lotyniškos knygos paskutiniame puslapyje. Toji knyga įrišta dar drauge su kitomis trimis lotyniškomis knygomis, bet paskutiniąją; visos jos maždaug vienu metu atspausdintos ir tuojau draugėn įrištos. Tas rinkinys sudarytas iš šių knygų *):

Stella clericorum cuilibet clerico summe necessaria... (Leipzig 1504);

Secreta sacerdotum magistri Heinrichi de Hassia... (Leipzig 1503)

Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium... (Koelne 1504) ir

Tractatus sacerdotalis de sacramentis deque diis officiis: et eorum administrationibus. Joje įrašytas lietuviškasis tekstas ir jį išspausdinta 1503 (Imressus Argentine per Marti. iu. flach. Anno domini MCCCCCIII) Strasburge, kuris tuomet buvo rašomas Argentinum (romėnų Argoratorum) vardu. Tai pati didžiausia iš visų knygų, nes

*) Mūsų spaustuovėms trūkstant anam metui būdingų raidžių ir santrumpinių ženklų, perrašyta pilnas žodžiais ir paprastu raidynu, taip pat išleidžiant dalį labai ilgos antraštės su spaustuovės ir kitais nurodymais, kurie apžvalginiam straipsnyje nėra svarbūs. A. MZ

turinti 252 psl., ir jos rinkinys rinktas per dvi skiltis. Šios knygos autorius yra Nicolaus de Blonie, taigi Nikolajus Bloniškis, kilęs nuo Varšuvos, mokytojas Krokuvos akad., kanonų teisės daktaras, žymus pamokslininkas, dalyvavęs, dar Jogailos siūstas, Bazelio bažnytiniam suvažiavime.

Šiaip visų šių knygų bibliotekinė priklausomybė spragota. XVI a. gale ši knyga pateko į Vilniaus pranciškonų biblioteką, kurį metų buvo noviciato skyriuje ir vėliau Vilniaus viešajame knygynė, Vilniaus univ. bibliotekoje. Taigi, visos šios knygos, atrodo, buvo visą metą Vilniuje, kur, gal būt, ir visi įrašai padaryti. Tačiau jas aprašė ir tekstus tyrinėję J. Lebedys su J. Palioniu visos priklausomybės nėra surašę, pasitenkino tik įrašų "Pro libreria Vilnensi Fratrum Minorum", kai Stelle clericorum duodamoje viršelio nuotraukoje yra senųjų įrašų daugiau, būtent perbrauktų ir pan., k. a.: "Applica pro bibliotheca Noviciatu... Vilnens...", arba "Bernard. Vilnens.", kurių įskaityti nėra įmanoma, nes duotieji atvaizdai neaiškiai išspausdinti.

Lietuviškojo įrašo laikas

Lotyniškas knygas aprašė ir įrašą tyrinėjo bei paskelbė J. Lebedys ir J. Palionis (žr. Seniausias lietuviškas rankraštinius tekstus, — Bibliotekininkystės ir bibliografijos klausimai III 1964 109—135). Iš jų tyrinėjimų aiškėja, kad visos 4 knygos turėjo būti įrištos tuo pačiu, maždaug kaip spausdintos metu, būtent prieš 1510, nes jose įrašyta yra lotyniškų įrašų jau knygas draugėn įrišus. Toliau, dalis lotyniškųjų ir lietuviškųjų įrašų įrašyti to paties žmogaus. Įvairių įrašų santrumpos, kurios tuo metu labai

Pirmąsąk eisiu mokyklon, todėl anksti atsikėliau... Nuotr. Romualdo Kisieliaus

pamėgtos, atitinka XV—XVI šis įrašas įrašytas dar prieš 1528 Vilniaus vyskupijos sinoda. Taip pat lietuviškasis įrašas kaip ir lotyniškieji įrašyta XV—XVI sąvartos metu būdinga kai kurių raidžių raišyba. Iš Resolutorium dubiorum įrašo "Doctrina suscipiendj scismaticos" jie daro išvadą, kad

šis įrašas įrašytas dar prieš 1528 Vilniaus vyskupijos sinoda buvo plačiai liestas M. Lūterio krikščioniškasis mokslas ir susidaranti evangelikų bažnyčia (Nukelta į 2 psl.)

MŪSŲ TAUTINIAI ŠOKIAI PASAULIO AKIVAIZDOJE

PROF. J. Z. ILEVICIUS

Vos metam praslinkus po Chicagoje buvusios šokių šventės, vėl jaunimui pasitaikė dėkinga progą suvažiuoti į New York'e vykstančią Lietuvų dieną ir pasauliui parodyti mūsų šokių meną. Jų buvo iš plačiosios Amerikos ir Kanados suvažiavę per 800 šokių, pradedant visiškai jaunučiais, baigiant kolegijų ir universitetų studentais. Tai judriausias ir lietuviškiausias mūsų atžalynas. Kai įvairiaspalvis šio jaunimo gėlynas pradėjo šokti tautinius šokius, dešimtyms svetimtaučių žurnalistų apstulbo nuo lig šiol neregėto vaizdo. Kitą dieną New York'o miesto didžioji spauda mirgėjo šokių aprašymais ir nuotraukomis. Tai buvo tikrai šventė, apie kurią vis dar kalbama, džiaugiamasi, didžiujamasi.

Viso buvo sušokta 10 šokių. Šūstą ir subatėlę atliko jungtinės vyresniųjų grupės. Subatėlei pritarė mišrių balsų 1,400 dainininkų jungtinis choras, diriguojant Alg. Kačanauskui. Toliau sekė oželis (vyrų šokis), rugučiai, audėjėlė, aštuonytis. Pastarąjį palydėjo moterų choras, vadovaujamas Alg. Kačanausko, pakaitais pritariant orkestrui, diriguojamam V. Strolios. Jis grojo ir visiems kitiems šokiams. Voveraitė ir kalvelė šoko lituanistinių mokyklų grupės. Sadutė (mergaitių šokį) ir malūną šoko jungtinės vyresniųjų grupės. Nors visi šokiai domino žiūrovus, bet sadutė ypatingai buvo šiltai sutikta. Didelis karštis jaunimą šventėje vargina, ypatingai pačius jaunosius, bet jie dėjo visas

pastangas savai pareigai puikiai atlikti. Ir todėl pasiektas pasigėrėtinas rezultatas. New York Times korespondentas, rašydamas savo įspūdžius, pabrėžė lietuviškųjų šokių grožį ir pasigėrėtiną jų atlikimą. Kaip minėta, du šokius lydėjo savo dainavimu šokių jungtinis choras. Ši dainos ir šokio jungtis darė ir visus nepaprastą įspūdį. Tai buvo regėta išėivijoje pirmą kartą. Ir tai buvo pergyventa tokiu jausmu, kuris dvasioje pasilieka ilgai, ilgai...

Tautinių šokių programos apipavidalinimą ir įeinančias šokių grupes žiūrovams pristatė Jadvyga Matulaitienė, kuri jau keliolika metų New York'o apylinkėje yra pasižymėjusi tautinių šokių puoselėtoja jaunimo tarpe, sugebanti tautiniais šokiais sudominti gausius akademino jaunimo būrius. Gi visa Lietuvos dienos Tautinių šokių sekcija sudarė: J. Matulaitienė, V. Strolija, A. Samušis ir L. Šileikytė.

Šia proga norisi prisiminti buvusios 1963 m. Antrosios tautinių šokių šventės Chicagoje šokėjų įžygiavimo maršą, parąšytą prof. Vl. Jakubėno, dėl kurio, šventei pasibaigus, buvo pasirodė spaudoje įvairuojančių atsiliepimų. Dėl šio maršo pasisakė pats autorius (Muzikos Zinios 1963 m. nr. 3—4, tik šiomis dienomis išėjes), nurodydamas visas aplinkybes, kodėl šokikai eisenoje negalėjo pagal muziką žygiuoti maršo žingsniu. Tą reikalą kompozitorius nušvietė, aiškiai nurodydamas buvusias kliūtis, išplaukusias, bet jie dėjo visas

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

DAUG ŠVIESOS, BET IR ŠEŠĖLIŲ

Naujų mokslo metų pradžia šiemet gana prasmingai sutapo su Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimu Fordhamo universitete. Sakysite, koks čia jau prasmingumas ir koks čia ypatingas ryšys tarp motinos pirmą kartą mokyklon nuvesto šešiametio ir akademiko titulu pagerbto mokslininko. O vis dėlto... Pirmoji diena mokykloje ypač tam, kurio gražiausioji gyvenimo dalis vėliau praeina aukštųjų mokslo institucijų auditorijose, tampa neužmirštamai brangi, kaip ir tikinčiajam pirmosios komunjijos diena.

O ir tas laikas taip visuotškai greitai praeikia, kad, žiūrėk, čia tik ką buvęs mažas berniukas ar mergaitė — jau moksleivis, jau studentas, jau vienokiu ar kitokiu mokslo laipsniu atžymėtas šviesolis profesionalas ar net žinijęs pertekėjas ateinančioms kartoms — profesorius, mirties bei laboratorijos pionierius. Ir nereikia šio ieškoti kažkur labai toli. Akivaizdžių iliustracijų apšiai rastume ir savoje lietuviškoje bendruomenėje. Štai, rodos, dar taip ne seniai ne vienas su drebančiais širdimi savo vaikystėje pirmą kartą peržengęs mokyklos slenktį tremtinių stovykloje Vokietijoje, šiandien jau yra sutinkamas mūsų mokslo institucijų suvažiavimuose. Sutinkamas ne vien tik publikos suolo, bet ir prie paskaitininko pulsto.

Laisvojo pasaulio lietuviškojo jaunimo veržlumu mokslanė vienu atveju džiaugiamės ir didžiujamės. Su pagarba taipgi žiūrime ir į tėvų pastangas, nieko nesigailint, suteikti savo vaikams sąlygas tapti šviesiais žmonėmis. Šitokiu nusistatymu tęsiama ana nuostabią paprastą lietuvių ūkininko nuo tautinio atgimimo pradžios suformuotą tradiciją siųsti savo vaikus į mokslo. Ir būtų keista, jeigu būtų kitaip, jeigu mokslanė veržtis polinkio nebūtų, kada čionykščio jaunimo tėvai daugumoje jau yra ne mažamoksliai kaimiečiai, bet šviesuoliai inteligentai.

O vis dėlto šiame bendrame mūsų džiaugsmo viena kita prasme regime ir tamses-

nių šešėlių. Mes džiaugiamės kiekviena jaunuolės ar jaunuolio nuotrauka, laikraščio parodyta jų aukštojo mokslo baigimo proga. Tačiau ne vienu atveju drauge ir nuliūstame, kai lietuviškoji bendruomenė ar kitą jauno žmogaus pavardę išgirsta tik šia proga, tik pirmą ir paskutinį kartą. Mes džiaugiamės, kad po didelių pastangų jaunas žmogus, šio krašto terminu kalbant, "padarys gerą gyvenimą", bet mes kartu ir nuliūstame, kai tas geras gyvenimas pasidaro idėjiniai tuščias, kai jame sąžinė ir lietuviškoji dvasia lieka kurčios lietuviškosios bendruomenės ir aplamai lietuviškos šauksmu.

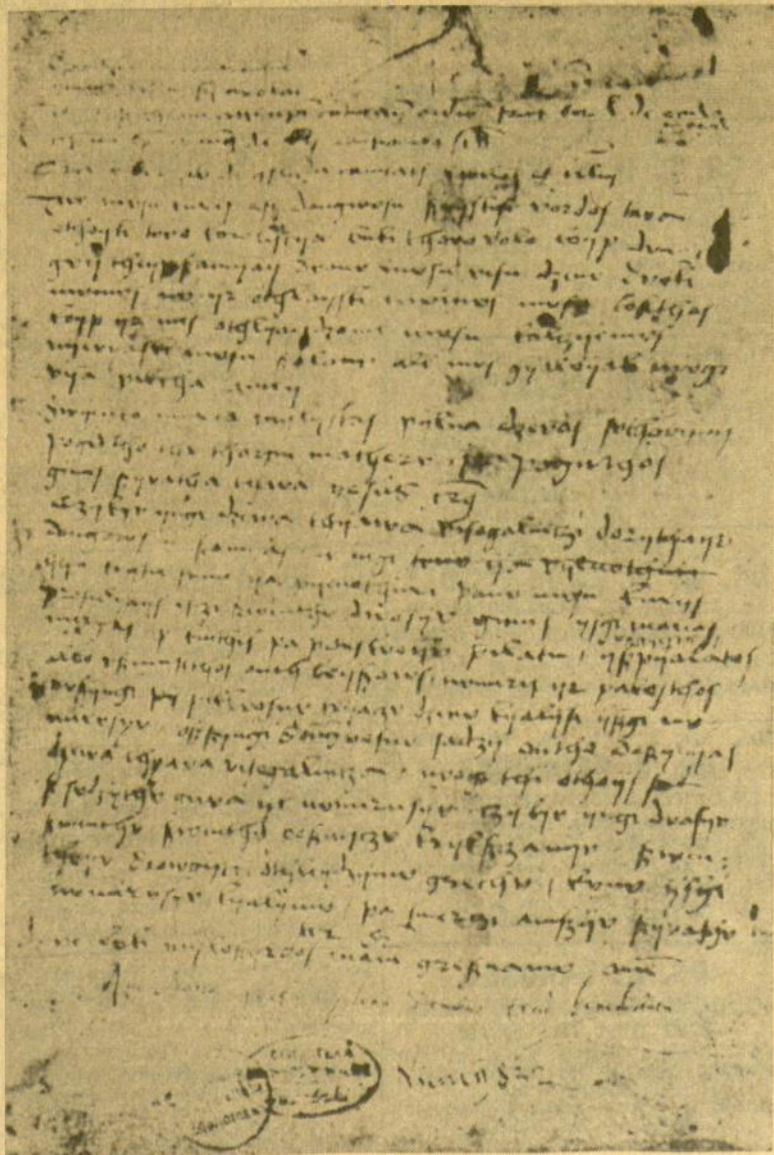
Turėdami bekompromisinę lietuviškos idėją prieš akis, gal retkarčiais mes ir gana kietai parūgojame bestudijuojančio jaunimo adresų, pakaltindami jį nesidomėjimu lituanistika, nestudijuojančių joms mūsų pačių įsteigtose mokymosi institucijose bei šio krašto universitetuose. Tačiau iš kitos pusės, būdami gyvenimiški realistai, mes linkę ir šitai mūsų jaunimui atleisti. Tačiau vargu ar atleistina tam, jau labai gausiam, čia aukštuosius mokslus baigusiam, ir gerai įsikūrusiam mūsų jaunimui, iš kurio kilsenės nė piničelis nenukris lietuviškajai veiklai bei lituanistiniam leidiniui, nei jį perkant, nei jo leidimą remiant. Juk kažkaip darosi neįjauku, kada "Lituanus" žurnalui išlaikyti beveik kasmet daromos rinkliavos menkiausiai uždirbančiose vyresniosiose mūsų visuomenės kartose, kai tuo tarpu tūkstantams aukštąjį mokslą čia baigusiu ir lengviau pinigą pagaujančiu, atrodo, būtų tiesiog ambicijos reikalas tokį "Lituanus" leisti savo skatiku.

Laisvojo pasaulio lietuvių tremties laikotarpis greitai jau bus tokio pat ilgumo kaip ir nepriklausomos Lietuvos kūrybingojo gyvenimo. Taigi jau ir svetimuose pasviečiuose per pastarąjį dvidešimtmetį sulaukę gyveniman išėiti nauja lietuvių šviesuolių karta, skaičiuimi, gal būt, neką mažesnė už nepriklausomybės laikotarpio kartą. Ar negalėtų vis dėlto čia brenusių naujų šviesuolių karta užpildyti didžią dalimi suolus ir katedras mūsų mokslo institucijų suvažiavimuos bei kitokiuos kultūrinuos sambūriuos? Ir ar negalėtų jaunosios kartos įnašas čia būti didesnis?

Zodžiu, naujų mokslo metų angoje problemos ir rūpesčiai, prasidėję pradžios mokykloje, nepasibaigia su aukštojo mokslo diplomu. Atvirkščiai, jie dar padidėja ir pasunkėja, kai nelengvomis pastangomis pasiektas mokslas šalia gražių pavyzdžių jau vienu kitu atveju lietuviškam reikalui lauktųjų vaisių nebebrandina.

K. Zoramskis Našlaitės k. hr.

Lietuviško rankraščio teksto foto kopija

Šiame numery:

- Daug šviesos, bet ir šešėlių.
- Priešmažvydiniai lietuviškieji raštai.
- Mūsų tautiniai šokiai pasaulio akivaizdoje.
- Penkiose pietinėse valstybėse.
- Iš amerikiečių poezijos.
- Gyvenimas, pašvęstas scenai.
- Bendruomeninė prievolė.
- Kultūrinė kronika, nauji leidiniai, filmų įvairumai.
- Moterų gyvenimas.

PRIEŠMAŽYDINIAI RAŠTAI

(Atkelta iš 1 psl.)
nyčia, taigi, pagal autorius, turėtų būti užuominų ir šioje įrašinėje Doktrinoje, kurioje dabar terandame tik 'schismatiškus', būtent, stačiatikius ir jų priėmimo būdą į katalikus. Autorių pastaba laikytina taiklia, ji tikrai nusako įrašų laiką, nors vis dėlto galėjo būti ir kitaip, būtent evangelikų grįžimo nuostatai galėjo likti ir neįrašyti, antra, dar reikia atskirti tyrinėti, nuo kada tas sugrąžinimo — priėmimo aktas evangelikams Lietuvos pradedas vartoti ir kokios tikėjimo tiesas turėjo evangelikas viešai išpažinti.

Daug reikšmingesnė laikui nustatyti yra ten įrašyta "Sveika Marija". Iš jos teksto matyti, kad įrašai negali būti vėlesni kaip 1568 m., ir čia jokios abejonės negali būti, nes 1568 pop. Pijus V paskelbė Tridento susirinkimo nustatytą "Sveika Marija" papildymus, — prijungtą maldavimą. Nuo to meto "Sveika Marija" maldą jau nepaktusi iki šiol. Ir mano išmone ši 1568 m. "Sveika Marija" mūsų lietuviškiems įrašams dar daugiau šviesos įneša, nes tenka prieiti, kad maždaug 1568 m. šios lotyniškos knygos su lietuviškais įrašais nebuvo naudojamos kasdienai, nes kitaip turėjo būti papildytas ir Sveika Marija tekstas priedėliu. Taigi, 1568 m. pirmasis šių lotyniškųjų knygų savininkas, kuris naudojo lietuviškaisiais poterių įrašais buvo miręs ar nebedirbo pastoracijos darbu, t. y. praktiškai jam nebeteško mokytį maldų lietuviškai ir t. t., jei toji knyga anksčiau nepriklausė pranciškonams. Papildyto "Sveika Marija" teksto nebuvimas pridurmui veda, kad tuo metu kokių palikimu ar kitaip visos šios įrašų lotynų k. knygos ir su įrašais buvo jau pranciškonų vienuolyno bibliotekoje ir greičiausiai jų noviciato bibliotekoje, nes šis įrašas senesnis už kitus ir todėl perbrauktas: "Pro libreria..." įrašas jau turėjo būti vėlesnis, kaip ir "Bernard. Vilnens.", būtent bernardinų Vilniaus namų bibliotekos įrašas su papildomais skyrių ir vietos ženklais "Armar: 7, E N 12". Taigi, šių pastabų knygas tyrinėjusieji dar nesuvedė visumom, kurios

ne mažiau svarbios gali būti liudinkėms nustatyti knygų ir įrašų amžių.
Mano giliu įsitikinimu visi šie 3 skirtingi pranciškonų bibliotekinės priklausomybės įrašai yra ne XVI a. antrosios pusės ar XVII a., bet įrašyti apie 1517 m., kada pranciškonų ordinas pop. Leone X 1517 V 29 bule *Ite et vos in vineam meam* (kai kas nurodo, kad nėra čia bulėje žodelyčio "et") buvo išskirtas į dvi observantų (Lietuvoje ir Lenkijoje težinomas bernardinų vardu) ir konventualų sąkas (žr. H. Holzapfel, Handbuch der Geschichte des Fran-

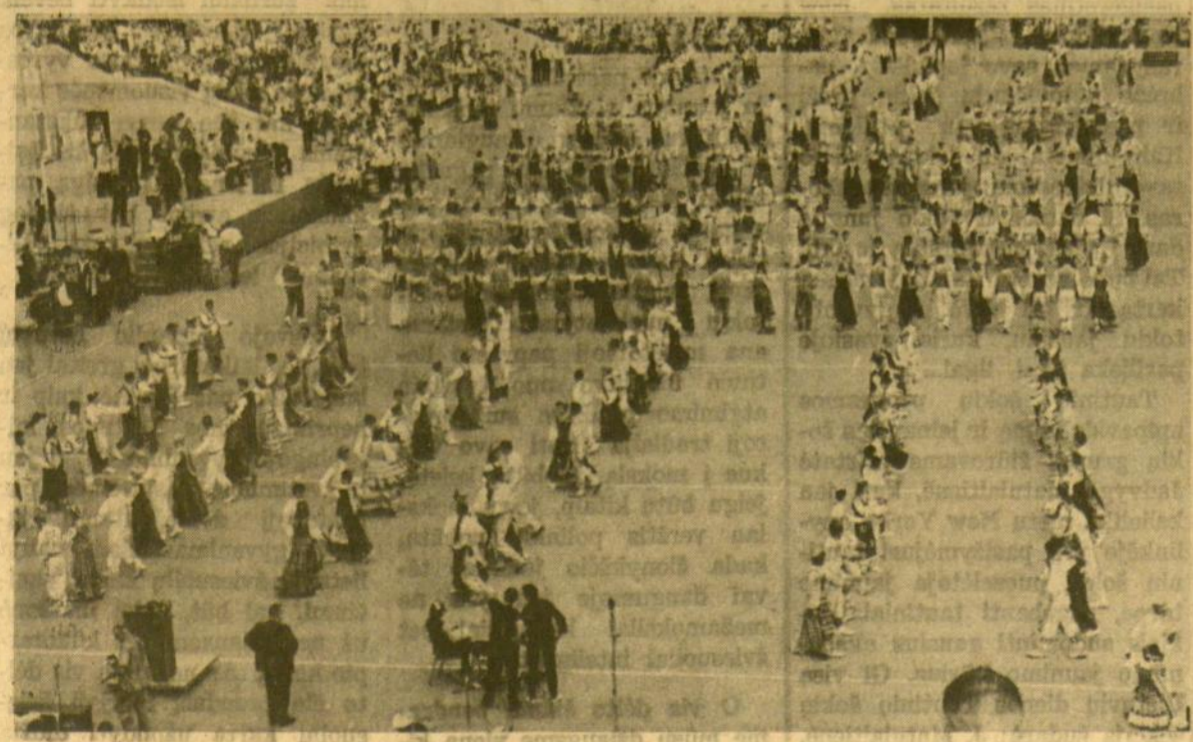
ziskanerordens 1909 153—5 psl.; V. Gidžiūnas, De fratibus minoribus in Lituania 1950, 60 psl., plg. jo straipsnius Lietuvių Enciklopedijoje: Bernardinai, konventualai, observantai, pranciškonai). Tas pranciškonų išskyrimas nebuvo taip paprastas, vienos bulės neužteko, vėl teko tie reikalai paliesti nauja bule 1517 IV 14 *Omnipotens Deus*, vėl 1517 XII 6 ir 1518 IV 18 dar pop. Leonas X prašė senesnis už kitus ir todėl perbrauktas: "Pro libreria..." įrašas jau turėjo būti vėlesnis, kaip ir "Bernard. Vilnens.", būtent bernardinų Vilniaus namų bibliotekos įrašas su papildomais skyrių ir vietos ženklais "Armar: 7, E N 12". Taigi, šių pastabų knygas tyrinėjusieji dar nesuvedė visumom, kurios

virsti observantais, bet ne priešingai; atskirus veiksmus lydėjo sankcijos, neišskiriant ir ekskomunikos. Lietuvoje dar iki 1517 buvo įsistiprinę konventualai ir observantai nebuvo, nes šioms buvo traukdoma kurtis. 1517—18 m. pop. Leone X bulės viską iš pagrindų keitė. Nors jau seniau buvo vartojama *Ordo Fratrum minorum*, dabar šis vardas be jokio pažyminio arba su priedėliu reguliari observantiae paliktas tik observantams (bernardinams), o konventualai turėjo prie O. F.M. pridėti Conv. Todėl po šios ilgesnės pašalinės pastabos galima prieti ir prie šių 4 pranciškonams priklausiusių knygų įrašų aiškinimo, kurie įrašyti I knygos — Stella clericorum

Transponuotas į literatūrinę kalbą tekstas
Tėve mūsų, kuris esi dangausu, šveskisi vardas tavo, atoki tavo karalystė, būki tavo valia kaip danguj taip žemėj. Duona mūsų visų dienu duoki mumus nū ir atleisksi mumus mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame mūsų kaltiems, neveski mūsų žalonu, ale mus gelbėki nuogi viso pikto. Amen.
Sveika Marija, mylistos pūna, dievas su tavimi, pagirta tu tarpu moterų, ir pagirtas gymis žyvatu tavo Jėzus Kristus.
Tikiu ingi dievą tėvą, visagalintį darytoją dangaus ir žemės, ir ingi išbr.: sūnu jo vienotūnį Jėzų Kristu, sūnu jo vienotūnį pona mūsų, kuris prasidėjęs esti šventa dvasija, gimęs išgi Marijos mergos, kentęs po paskuotūnį Pilotu, išpeltas [viršūj: užtiestas] alba užmuštas ant kryžiaus, numiręs ir pakastas, nužengė išbr.: pū] peklusūtu, trečia diena kėlėsi išgi numirusiu, užžengė dangausnu [viršūj: anta dangū], sėdė anta desinės dievo tėvo visagalincio, nuogi te ateis išbr.: sudž] sūduytū] giuv ir numirusiu, Tikiu ingi dvasią šventą, šventą bažnyčią-krikščionių, šventūj draugystę, atleidimą griekū, kūnū išgi numirusiu kėlima, po smerti amžiną žyvatū.
Ter dicitur
25 Dieve, būki mielaširdas mani griešnamu. Amen.

Dešifruotas tekstas
Tėve mūsų kurį esi Dangausu įvykįki vardą tėvą atoki tavo karalystę būki tavo valia kaip danguj taip žemėj. Duona mūsų visų dienu dvoki mumus nū yr atleisksi mumus mūsų kaltes kaip yr mes atleidydami mūsų kaltojųmyš nvevykūki mūsų sąlanv ale mūsų gyalykūki nvegi vija pikto amen.
Sveika maria mylystas pūna dievas su tavimi pagirta tu tarpu moterų yr pagirtas gymis žyvatū tavo Jėzus Kristus.
Tikiu ingi dievą tėvą visagalintį darytoją dangaus ir žemės, ir ingi išbr.: sūnu jo vienotūnį Jėzų Kristu sūnu jo vienotūnį pona mūsų kurį prasidėjęs esti šventa dvasija gimęs išgi Marijos mergos kentęs po paskuotūnį Pilotu išpeltas [viršūj: užtiestas] alba užmuštas ant kryžiaus numiręs ir pakastas nužengė išbr.: pū] peklusūtu trečia diena kėlėsi išgi numirusiu užžengė dangausnu [viršūj: anta dangū] sėdė anta desinės dievo tėvo visagalincio nuogi te ateis išbr.: sudž] sūduytū] giuv ir numirusiu Tikiu ingi dvasią šventą šventą bažnyčią-krikščionių šventūj draugystę atleidimą griekū kūnū išgi numirusiu kėlima po smerti amžiną žyvatū.
Ter dicitur
25 dieve būki mielaširdas mani griešnamu amen

tituliniame puslapyje. Mano įsitikinimu šio titulinio puslapio knygos priklausomybiniai įrašai, kurie ne originale vargiai skaitomi, būtų šios sekos:
Applica pro bibliotheca Noviciatu... Vilnens... kuris įrašytas gali būti anksčiau ne Pro libreria Vilnens... trum Minor... jei pirmojo įrašo gale nėra prieduro "obs.", kurio perbrauktoje vietoje iš paveikalo negaliu įskaityti. Aplamai, Pro libreria... mano įsitikinimu, įrašytas dar prieš 1517 m. pranciškonų dvimens šakomis išskyrimą ir jų Vilniuje išskyrimą. Iš senosios pranciškonų bendrosios bibliotekos bus patekusi ši knyga pas privilegijuotus observantus, arba bernardinus, todėl jos priklausomybė aiškiau atžymėta nauju įrašu Bernard. Vilnens... kur nurodyta ir knygy vieta lentynose. Taigi, šis įrašas būtų jau po 1517—18. Ir jei toliau tyrinėjant šios knygos priklausomybės įrašus, išaiškėtų, kad Applica... įrašas perbrauktas tuo pačiu rašalu, kuriuo įrašytas Bernard. Vilnens... tuomet mano ši prielaida 1517 m. artimoms datoms būtų dar patikimesnė.
Jei šie pranciškoninės knygos priklausomybės įrašai yra artimi 1517, tada kiti lotyniškieji įrašai, kurie turi gotiškojo kamuotumo, yra prieš 1517, tada ir lietuvių k. maldų įrašas yra taip pat prieš 1517 m., taigi gera 30 m. senesnis negu M. Mažvydo Katekizmas (1547 m.).
Kad šie įrašai yra senesni, negu mažvydiniai, abu autoriai prieina išvady iš įrašų kalbos. Čia, atrodo, kad J. Palionis tikrai bus įrodęs juos esančius XVI a. pradžios, o gal ir senesnius, nusirašytus iš kitų, senesnių raštų, nes visai nėra vertimo taisyms, bet tik šiaip paklaidos ir buvę jau rankraštiniai skirtumai, papildomai užrašyti viršuje eilučių ir pan.
Autoriai yra lyginę pagrindiniai Tėve mūsų su M. Mažvydo, M. Daukšos ir vad. 1605 anoniminio katekizmu. Gaila, kad jie sustoję pasiaukelyje. Labai dėkingas yra "Sveika Marija" lyginimas, kur jis baigiamas žodžiais "Jėzus Kristus", kas turi būti pat aiškia data. Dar dėkingesnis yra "Tikiu ingi Dievą

Šokėjų virtinės Lietuvių dienoje, New Yorko pasaulinėje parodoje

Nuotr. V. Maželis

MŪSŲ TAUTINIAI ŠOKIAI

(Atkelta iš 1 psl.)
kiančias ne iš muzikos, bet iš parado tvarkytojų nenumatytų įvykių. Šių metų Lietuvių dienoje New York, orkestrui pavyzdingiausiai grojant ir pačiam kartu žygiuojant, dainininkai ėjo pasigerėtina. Negalėtu me to šimtu nuosimčių pasakyti apie šokėjų eiseną. Kartais toje pačioje grupėje vienos eilės žygiavo koja kojon, kitos

gi gana padrikai, nepagaudamos takto. Tik tokių buvo nerperdaugiausia, tad ir bendro vaizdo per daug negadino. Tačiau į tai reikėtų ateiityje atkreipti kiek daugiau dėmesio. Kitas dalykas: beveik pusė šokančiųjų pašyktėjo brangiausio jaunimo turto — šypsenos. Ypač mergaitės, kai kurios buvo net per daug susiraukusios. Tai galėjo būti dėl jų neįspėji-

mo, jog šokio neatskiriama padėdovė yra šypsena. Gal čia atliepė taipgi kelionių bei repecijų nuovargis, gal net susikaupimas, norint savo pareigą atlikti ko geriausiai. Nors tai mažmojis, bet jis nenoromis metėsi į akis. Taipgi teko nugirsti žiūrovuose pastabų, kad girdi, kažin ar tinka prie gryna tautinio drabužio ir tautinio šokio "internacionalinė" mergaičių šukuosena? Nors šventėje tik dalelė šokėjų save šitąp "sutarptautino".

Tėvą", kur viena vieta išversta kiek neįprastai, būtent "szwenny" baszyczu krykczanyw", bet ne katalikų ar visuotinę ir t. t.
Ir Tikiu Dievą Tėvą tekstinis lyginimas ne tik su to meto lenkų, bet ypač su vokiečių, su Prahoje spausdintomis ar Prahos rankraštinėmis maldų knygomis gali būti labai palaimingas ir padėti nustatyti šių įrašų seniausiąjį vertimą ir jų laiką. Kaip su žegnonės tekstu teko pasukti į vokiškuosius tekstus, paliekant nuošalyje lenkiškus, tai su šiuo Tikiu Dievą Tėvą, atrodo, turėsim persukti vėl lenkus ir ieškoti senesnių vokiškų rankraštinių vertimų ir t. t., nes šiaip ar taip pirmieji mūsų krikščintojai ir krik-

ščionintojai nebuvo lenkai ir ne Krokuvos akad. auklėtiniai, bet įvairūs pranciškonų ordino vienuoliai, dažniausiai iš įvairių vokiečių kraštų.
Ir būdinga, kad nekrikščioniškoje Lietuvoje, t. y. prieš 1387 pranciškonai turėjo savo židinį, išlaikė Vilniuje Sv. Mikalojaus bažnyčią ir t. t. Todėl būtų nesuprantama, jei muolatos Lietuvoje gyvenantieji pranciškonai nebuvo išmokę lietuvišką, jei jie neskleidė krikščionišybės, jei jiems nebūtų reikalingi buvę lietuviškai išversti pagrindiniai maldų tekstai. Manau, kad kiekvienas sutiks, kad Vilniuje ir Naugarduke gyvenantieji pranciškonai jau anku metu vykdė tylią Lietuvos krik-

ščionimo misiją ir jie buvo pirmieji lietuviškų maldų vertėjai. O kad tokie buvo, matyti ir iš šaltinių nuotrupų. Lietuvos krikštui 1387 vadovavo pranciškonas Sereto vysk. Andrius, kuris buvo paskirtas ar šis lenkų kilmės pranciškonas mokėjo lietuviškai, bet netenka abejoti, kad jis tikrai susirinko į Lietuvą visus pranciškonus, mokėjusius lietuviškai. Antrasis Vilniaus vysk. buvo taip pat pranciškonas Jokūbas Plichta, kuris tikrai jau mokėjo lietuviškai, kas buvo pabrėžta ir jo nominacijos rašte ir t. t.
Todėl ir reikia manyti, kad pranciškonų vienuolynuose Lie- (Nukelta į 5 psl.)

SOPHIE BARCUS RADIO SEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadienio ir sekmadienio nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaraus pirmadienį 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEmlock 4-2413
1158 So. Maplewood Ave. Chicago 29, Ill.

P. SILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protėzistas
Aparatai-Protėzai. Med. ban. dažai. špec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
VAL. 9-4 ir 6-5. Seštad. 9-1
2650 W. 63rd St. Chicago 29, Ill.
Tel. PProspect 6-5084

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
VAL: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Seštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoninė priimami susitarimu.
Ofiso telefonas: PR 8-3229.
Res. telefonas: WA1brook 5-6076

Res. HE 6-1670
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6440 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimu. Jei nestalioja, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PProspect 8-1717
Resid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7888
DR. S. BIEZIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; treč. uždaryta. Antradienį ir penkt. vakaraus nuo 7 iki 8.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-300 ir California Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Sešt. 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 476-4042
Res. WA1brook 6-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street, Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-6646, rez. 388-2333
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm. ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr. penkt. 1-5, treč. ir sešt. tik susitarimu.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225
DR. S. IR M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Akurgija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm. antr. ketvirt. 1-9 val. penktad. 10 v. r. iki 9 v. v. Seštad. 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius prima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG. 6440 So. Pulaski Rd. Valandos pagal susitarimą

Res. GI 9-0973
DR. W. M. EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6182 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei nestalioja, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6567
DR. B. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Sešt. 12-3 v. p. p. Trečiadienis uždaryta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2737 West 71st Street
VAL: kasdien nuo 6-8 val. vakaraus. Seštad. nuo 10 iki 12 valandos. Trečiadienis uždaryta. Ligonius prima pagal susitarimą. Tel. — WA 5-2017

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradienį, ketvirtį ir penkt. nuo 11 iki 1 v. ryto ir nuo 4 iki 7 v. v. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir sešt. uždaryta.

Tel. GROvehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienis, uždaryta.

Ofiso PR 6-1795, Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirtį ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir seštad. tik susitarimu.

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
VAL: Pirmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį, nuo 12-4 p. p. ir 6:30-8:30 val. vak. Seštad. 12-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienis. Seštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradienį, ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakaraus. Trečiad. nuo 11 val. ryto. — 1 v. p. p., seštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545 (OFISO IR REZID.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PProspect 8-7773
VAL: pirmad. ir ketvirtadienį 1-4 p. p., antradienį ir penktadienį 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
VAL: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Seštad. 9 v. r. — 2 p. p. Trečiadienis uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Seštad. nuo 2 iki 4 v. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarimu.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
VAL: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir seštad. pagal sutartį

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p. Išskyrus trečiadienį Seštadienis 10-5 v. p. p.

Tel. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
OFISAS 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Trečiadienis ir šeštadienis uždaryta.

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue (Kiamnas Kedzie ir Archer)
VAL: kasdien nuo 2 iki 3 val. vak. Treč. ir sekmad. tik susitarimu

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL: Pirmad., antr., ketv. penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Seštad. nuo 2-4. Trečiadienis ir kitu laiku susitarimu telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius / keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien; treč. uždaryta; sešt. nuo 10 v. r. iki 1 popiet.

Res. tel. PR 9-6750
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 770-2880; 30 N. Michigan ave., Suite 808, tel. CE 6-7764. Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Res. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. p. ir 6-8 p. p. Penkt. tik 1-3 p. p. Trečiad. ir seštad. pagal sutartį.

Ofiso telefonas: CLIFFside 4-2890
Resid. telefonas: WA1brook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specializacija chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 v. vak. / Trečiadienis ir sekmadienis uždaryta. Pirmama pagal susitarimą. Seštadienis nuo 5 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St. Tel. PProspect 8-1233 ar PR 6-5577
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Sešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 6-6198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmiausia ligonius tik susitarimu. Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Treč. ir sešt. uždaryta

Telefonas — GROvehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Seštadienis 1 iki 4 val. Trečiadienis uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Seštad. nuo 2 iki 4 v. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarimu.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
VAL: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir seštad. pagal sutartį

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6653
Val. 11 v. ryto iki 2 v. p. p. 6-7 v. v.

Perskaitę "Draugą", dukite jį kitiems pasiskaityti.

Penkiose pietinėse valstybėse

ALGIRDAS T. ANTANAITIS

Prieš keletą savaičių, atsikalbinėdamas redaktoriui, kad negalėsiu atlikti kažkurio jo prašomo darbo, prasitariau išvažiuojant ilgesniam laikui į pietines valstybes.

— Tai būtina parašyk kelionės įspūdžius, — nelaukiai užsipuolė redaktorius.

Pradžioje nusijuokiau. Juk ne pramogai, ne atostogoms važiuoju. Juk panašūs važiavimai yra mano paskutinių penkerių metų duona kasdieninė. Ką gi rašyti, nedalyvavęs suvažiuavimuose, šventėse, parodose, nepriklausęs išmintingų vyrų per ilgą laiką kristalizuotų minčių, neprisiganęs akies ar ausies naujų meno laimėjimų ganyklose? Po darbo, paprastai, ne muziejai, ne istorinės šventovės ar vietovės rūpi, o ir laikas joms lankyti neparankus, kaip nepatogus jis nė vaizdų pasigrožėjimo tikslais su rengtims tūrams ar ekskursijoms.

Ką gi galėčiau duoti skaitytojui, išlepinant "Drauge" retkarčiais spausdinamais, intelektą prusmančiais, istorinę ar sociologinę informaciją teikiančiais, svariais Zigmundo Umbradžūno, Algirdo Landsbergio panašios srities reportažais ar "Naujiuose" rodomais tirštais beletristiniais dažais nuspaltvintų Albino Švietelės atostoginių pasivažiavimų įspūdžiais ar Dan Kuraičio intymiais, šiltais, turiningais kelionių užrašais? Šitokia lektūra besimaitinąs skaitytojas mano pastabose netruks pastebėti ir pajusti paviršutiniškumą, lėkštumą, neužgriebimą svarbiausios esmės ir išsiliejimą, gal būt, pačias nereikšmingiausias detales.

Tačiau redaktorius pasėta mano mintin sėkla kažkaip nemirė. Ruseno ji, skrendant lėktuvu, važiuojant traukiniu ar autobusu, plaukiant laivu. Pasijutau, lyg nenoromis fiksuojas, giliau mintin spraudžias vaizdus, idėjas, sakytum su tikslu, skaitąs turistines brošiūras ar katalogus... Lyg būčiau besiruošias savotiškiems geografijos ar sociologijos egzaminams, rimtesniam, išsamesniam atsakinėjimui į klausimus suinteresuotų draugų ar tautiečių ratelyje... O ir man pačiam, kad ir dažnai važinėjusiems po kaimynines ar aplinkines viduriniųjų vakarų valstybes, ilgesnis žygis pietų gilumon buvo pirmas ir intriguojantis.

Krašte už vadinamosios Mason'o - Dixon'o linijos gatvėmis ir plentais į visas puses galvotrūkiškai rieda tų pačių firmų automobiliai, o vakarais ir naktimis šviečia tos pačios daugiaspalvės neoninės reklaminės šviesos, kaip kad Chicagoje, Detrote ar Clevelande. Ir aname krašte gyvena tas pats įvairių pasaulio tautų mišinys, sulydytas ar tebedydomas į amerikietį. O vis dėlto kraštas, kurį sudaro Pilietinio karo metu gimusios Konfederacijos valstybės yra kiek kitoniškas kraštas, skirtingas ne vien savo gamtovaizdžiu, bet ir papročiais, tradicijomis, o ypač žmonių galvosena, suformuota kitose sąlygose ir kitose įtakose. Vakar tie skirtumai laiks nuo laiko pasauliui buvo pabrėžiami linčo teismais, o ir šandien tebėra akivaizdūs bažnyčių išsprogdimais, automobilių padeginėjimais, šaudymais, boikotais ir streikais ar kitokiomis kovos dėl rasinės lygybės atšvaitomis, gal perdėtai riebiomis antraštėmis krintančiomis į pasaulio laikraščių pirmuosius puslapius. Tiesa, šiais pilietinių teisių įstatymo pravedimo metais rasinių riaušių netrūksta nė New Yorke, Chicagoje, Philadelphijoje ar Clevelande, tačiau pietuose jos yra kitokio pobūdžio. Kada šiaurėje kova eina dėl išpilietinimo ar išvirtinimo, pietuose dar tebesiekia paties pagrindinio pripažinimo.

Ryškiausias ir tiksliausias buvusių Konfederacijos valstybių žmogaus sielos atskleidėjas meninėje plotmėje, Nobelio premijos laureatas, rašytojas William'as Faulkner'is tą rasinį žmonių santykį gana taikliai nusako savo romano "Šviesa rugpiūtėje" herojės Joannos Burden (iš šiaurinių valstybių į pietines atvykusios negrams padėti) lūpomis:

"Aš mačiau ir pažinau negrą nuo pat savo vos atmenamų dienų. Aš žiūrėjau į jį, kaip žiūriu į lietų, baldus, maistą ar miegą. Ir po to atrodė, kad mačiau jį pirmą kartą ne kaip žmogų, bet kaip daiktą, kaip šešėlį, kuriame aš gyvenau, mes gyvenome, visi baltieji, visi kiti žmonės. Galvojau apie visus vaikus, per amžius amžinuosius ateinančius į šį pasaulį, baltus su juodu šešėliu, krintančiu ant jų dar prieš pirmą kvėptelėjimą".

Šitas kaltės jausmas, gimęs vergijos laikais dėl baltųjų juodiesiems paneigimo jų žmogiškųjų teisių ir, anot to paties W. Faulkner'io, įsiskaitinęs prakeikimu šio krašto ir jo gyventojų širdyse, išskildavo kasdien pokalbiuose su Mississippi valstybės sostinės Jackson'o miesto gyventojais. Išskildavo natūraliai, nė neklausiant, nė kvodiant, vien tik jiems sužinojus, kad esam iš

Illinojus, taigi iš šiaurinės valstybės. Mat, Jackson'as ir netoliese jo esantis Philadelphia (Miss.) miestelis tuo metu dominavo pirmuosiuose visų šio krašto dienraščių puslapiuose ryšium su nelemtu ir tragišku trijų jaunų pilietinių teisių srities darbuotojų nužudymu. Vietiniai jautė tą ant savo galvų krintantį šešėlį. Jie turėjo jį jausti nuolat primenami tirštai mieste besimaišančių federalinių (FBI) agentų.

Jūs gi patys matote, kad mes esame taikūs, įstatymą gerbią piliečiai... Mes ki-virčių neieškome... Viskas, kas prirašyta laikraščiuose, yra perdėta ir išpūsta... Daug triukšmo dėl nieko... — antru sakiniu teisingai uzkalbintas dėksonietis.

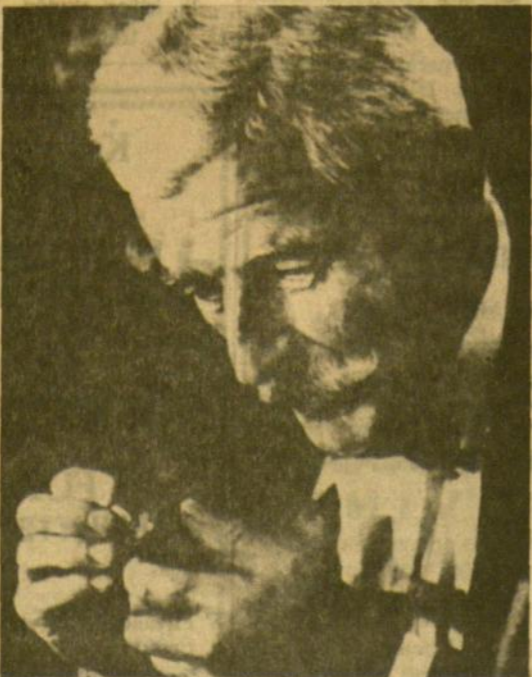
Tas kaltės jausmas atsispindėjo sienose, virš atsigerti įrengtų fontanelių, raštinių skelbimų lentelėse priklijuotose karikatūrose, kaip toji, kurioje pavaizduoti čiabuviai sveikina iš lėktuvo vos tik išlipusią šiaurinių valstybių moterį, klausdami:

— Ponia Peabody, kaip jaučiatės atvažiuos iš valstybės, kuri yra taip puikiai sutvarkyta, kad turite važiuoti toli į pietus, pas mus, socialinių problemų ieškoti...

Pirmos klasės Karaliaus Edvardo viešbutyje už dolerį buvo pardavinėjamos dviejų karikatūrų reprodukcijos, kurių vienoje vaizduojamas kareivis su konfederacinių valstybių vėliava ir uniforma, pro sukastus dantis švokščias: "Like hell will I forget!", gi antroje — puikiai apsirėngęs negras, šaltmėtinį gerimą čiulpdamas, supasi ištaigingos vilos gonkose pastatytoje kėdėje, su užrašu apačioje: "Štai ką Martin Luther King ir aš turime galvoje".

Norint sužinoti vietines nuotaikas, užteko žvilgtelėti į numizmatikos krautuvėlės lange kabantį skelbimą, bylojantį, kad naujosios, su ką tik nužudyto prezidento J. F. Kennedy atvaizdu sidabrinės dolerio monetos yra parduodamos už dvidešimt penkis centus, perkant spausdintą paaiškinimą, kodėl šis doleris tėra tik kvoterio vertas. Nereikėjo eiti į Battlefield parką, kuriame tebėra išlaikytos pilietinio karo metu konfederacinės kariuomenės karių iškastos apkasų duobės.

Jacksono miesto gyventojai dar atsime-na, kad Mississippi neseniai buvo turtingiausia iš konfederacijos valstybių vienintelio sukilėlių prezidento Jefferson'o Davis valdomo laikais. Šiame, gana patraukliame ir švariame didžiausiam (144,000 gyventojų) Mississippi valstybės mieste dar yra restoranų, kur prie durų stovis policininkas paklaustas atsakys, jog tikrumoje jo pareigos yra "to keep the negroes out", kad ir privatinės nuosavybės globos pretenzija remiantis. Biznio įstaigose ar net oficialiose vietose dar tebėra atskiro "spalvotiesiems" ir "baltiesiems" išvietės. O ir vietos autobuse negrai (ko kituose pietinių valstybių

Rašytojas William Faulkner, pietiečių dvasios reprezentantas literatūroje. Viena oaskutiniųjų jo nuotraukų prieš pat rašytojo mirtį 1962 m.

Nuotrauka Vytauto Valaičio

didmiesčiuose neteko pastebėti) dar klusniai užiminėja užpakalines sėdynes.

Atidarydamas apskrities metinį karnavalą Philadelphijos Mississippi valstybės gubernatorius Paulius Johnson'as (pro kurio architektūriškai įdomią tipiško graikų stiliaus rezidenciją Jacksono vidurmiestyje teko dažnai praeiti) tarp kitko pasakė:

— Integracija yra kaip ir prohibicija. Jeigu žmonės jos nenori, tai nė kariuomenė negali įgyvendinti. Mississippi privalo išmėnuoti iš užmačių tų, kurie nori sunaikinti mūsų gyvenimo būdą. — Pirmines, kad nė šiaurinės valstybės nėra rasinės harmonijos, jis pabrėžė, jog faktas, kad per paskutinius kelis metus Mississippi valstybėje nusikaltimų skaičius buvęs procentualiai žemiausias visose J. A. V. Tai

IŠ ANKSTESNĖS IR NAUJAUSIOS AMERIKIEČIŲ POEZIJOS

Edna St. Vincent Millay

PAVASARIS

Kodėl, Balandi, sugrįžai tu vėl?
Grozis tai nebėra dar viskas.
Tu negali manęs ilgiau raminti rausvumu
Prasiskleidžiančių lipnių lapelių.
Esu patyrus, ką jau patyriau.
Saulėlė kaifina man kaklą, kai stebiu
Spyglius šafrano.
Žemės kvėpėjimas yra saunus.
Nereikėtų abejot, kad gilumoj nėra mirties.
Bet ką tai reikštų?
Ne vien tik po žeme atrandam žmonių smegenis,
Kurias surijo kirmėlės.
Gyvenimas patį savaime
Yra niekas.
Tuščia taurė, pakopa nedengtų kilimais laiptų.
Ir nepakanka, kad kasmet pakalnėn
Balandis
Ateina tartum idiotas, čiurlendamas ir berdamas gėles.

AŠ GRĮSIU VĖL

Aš grįsiu vėl į blankųjį pajūrį
Ir ten smiltį lūšnelę pastatysiu
Tokia kryptin, kad jūličiausias viesulas
Traptasius jūros piktžolės pimeštų iki durų
Tiktai už jardo ar dviejų; nebesugrįšiu
Jau niekad, kad tau ištiesčiau ranką:
Ir pasiliksiu ten, kur viskas man yra suprantama,
Ir laimingesnė tapsiu, kaip niekad būti neišdrįščiau.

Melė, sutvieskusi tik valandėlei tau akyse,
Žodžiai, kurie tuojau tau lūpose sustingo,
Yra vien tai, kas po akimirks numiršta,
Nes buvo ir nedasakytas ir per garsiai dainuota:
Tačiau surasius aš uolas niūriusias ir padangę,
Nepasikeitusias nuo laiko to, kai aš buvau jauna.

Edna St. Vincent Millay (1892—1950), garsi Amerikos lyrikė, yra išleidusi 7 poezijos rinkinius; už "The Harp Weaver" 1923 m. gavo Pulitzerio premiją.

Sean Lucy

PRARASTA GIMINĖ

Neliko jokio ženklų, kodėl jie apleido šiuos sienius
Ir mirė kaip musės su savo raguočiais pietų krypties dykumoj;
Nebuvo tada jokio karo,
Nei sausra, nei neaišmės nepastūmė jų į keliamą.

Tačiau smėlis košiasi pro šonkaulius išnykusių žmonių
Violetiniam vakare pietų krypties dykumoj.

Keli, gal būt, sugrįžo
Po troškinančių keliamų metų,
Ir atrado svetimus piemenis, vamzdžiais grojančius nupenėtom
avim,

Tamsiaodžius, barzdotos vyrus, šnekantčius svetima kalba
Žallose kalno pašlaitėse, virš prisimintinos upės;

rodą, kad tik segregacinis gyvenimas esąs kelias į taiką ir susipratimą.

Jo kalba buvo ištaisai atspausdinta Mississippi valstybės laikraščiuose ir charakteringomis ištraukomis perduota kitų vietinių valstybių spaudoje. Šiąją progą primintinas ir vienas visai pietinių valstybių komunikacijos sistemai charakteringas bruožas: laikraščiuose, televizijos bei radijo žiniuose, ypač perduodant faktus apie kriminalinius nusikaltimus, jeigu juose yra įveltas negras, visi komentatoriai jo rasę pabrėžia, o nė nutyli ar slopina, kaip tai įprasta daryti šiaurinėse valstybėse.

Turiu prisipažinti, kad mano požiūris į Mississippi valstybę ir jos gyventojus buvo lyg ir primedituotas, perdėm nuspalvintas W. Faulkner'io raštų. Susitiktuose žmonėse sąmoningai ieškojau rašytojo susikurtos ir bent penkiolikoje iš jo devyniolikos romanų panaudotos Yoknapatawpha apskrities aplinkos ar jo vaizduojamų charakterių bruožų. Ieškodamas, be abejonės, jų radau, jais domėjausi, stebėjausi ir bodėjausi. (Čia gal tikty paminėti, kad W. Faulkner'io susikurtoji apskritis su 15,611 gyventojų, kurių 6,298 — baltieji ir 9,313 — negrai, labai primena rašytojo gyvenvietę Oxford'ą (Miss.), su maždaug 5,000 gyventojų, kurių bene 85% šiuo metu yra negrai.)

Bėndras ir visur ryškiau ar blankiau pa-

sireiškiąs visų pietinių valstybių gyvenjuose pastebėtas bruožas buvo pasipriešinimas jiems šiauriečių — jankių (federalinės valdžios) šiandien primestam pilietiniui teisių įstatymui, pasipriešinimas pasikeitimui, kada tas pasipriešinimas dar yra natūralus kiekvieno, ten gyvenančio baltojo psichologijoje.

Iš antrojo gyventojų skaičiumi (203,000) Alabamos miesto Mobile į Louisianos didmiestį — Naująjį Orleaną — specialiai važiuojamą autobusu, nes vieškelis nusitęsia Atlanto pajūrių ir yra turtingas jūros mėgėjų sausumietį žavinčiais vaizdais, o taipgi dėl to, kad vieškelis vedė pro Biloxi, Miss. (44,000 gyventojų), vieną iš žinomiausių J. A. V. kurortinių miestų.

Keliautojas specialiai iš anksto neapsi-skaitęs ir nepasiruošęs, pasibodėjęs žemokų Alabamos medžių ir krūmokšnių žaluma iš vienos pusės, o ir kitoje tematydamas monotoniškas Meksikos įlankos drumzlinas bangas, nesitikėdamas išvysti nieko šaunesnio, negu plonais, aptriušusiais poliais nuo žemės pakeltas skurdžias žemės ūkio darbininkų lūšnas, veik išimtinai apgyventas negrų, pavakarėje gausiomis šeimomis padrikusių plačiose gonkose, gali užsnūsti ir neatverti akių nė išgirdęs oficialų ramų ir šiltą vairuotojo balsą:

— Dabar mes pervvažiuojame Alabamos -

Ir būdami per silpni ir išdidūs pareikalauti savųjų žemių,
Jie iškeliavo tylėdami ten, kur jų tėvų kaulai
Atsigulė kaip klausukais sausuose smėlynuose.

Richard Eberhart

SALTA BALTA MIRTIS

Tai buvo blogiausias vasario mėnesio šeštadienis,
Kai tokia niekad neregėta sniego audra
Smogė į šiaurę, sukūringa ir įnirtusi,
Nepanaši į bet kurią žiemos vėtrą.
Du lakūnai, vyras šešiasdešimties, vyras trisdešimties,
Gydytojai privaičiame lėktuve.
Už septyniadešimt mylių gallesingumo misijoj,
Pateko, kaip buvo galvota, į tamsų viesulą.
Isterija prabėgo per gyvenamą miestelį,
Viltis augo, kai pagalba mobilizavo tikėjimą.
Visos tūkstančio žmonių šaltos galvosenos
Tyrinėjo penkis šimtus mylių žemės paviršius,
Balti, mirtingi, šalti ir neįfaišūs,
Su skaičiais lėktuvų ir helikopteriu,
Kiekvienas skubiai sekąs kiekvieną vystančią pasaką,
Vyrui pasiryžę išgelbėti kritusius.
Trečią dieną neryngai buvo paskleista žinia —
Lėktuvas buvo pastebėtas ant sniego.
Kai sekliya helikopteris nuplazdeno žemyn —
Pranesė tikrai apie šešėlių masę.
Pavasarinį užėjus, vienšias lakūnas
Anie lakūnai gyveno keturias paras be maisto,
Atsitiktinai pastebėjo suduzusio lėktuvo likučius,
Girdėjo lėktuvų mirties traškėjimus viršum galvų,
Aprašė savo nuotyki, užantspaudavo buteliuose,
Slides padarė iš šakų ir škotiškos kiljuojamos juostelės;
Parasė vyresnysis "Aš nebeteriu vilties";
Surado, galimas dalykas, bent idek laiko meditacijai,
Kai jų kūnai buvo išnešti ir iškelti
Ant helikopterio pastirusiųjų pietūs
Aukštai į orą ir nukreipti į šaltus,
Buvo tai užkrečiamų daiktų prisikėlimas.
Jų balsas, nubaidytas į sniegą,
Jų melė, nusilpusi išraiškoje,
Jų viltis tebegyvena padangėse,
Jie priklauso dabar ankstyvesnei mįslei.

Don Geiger

MEDŽIO SARGYBŪJE

Tai mūsų puslapis, bet jįsai mus skaito.

Padėjau savo kastuvą pliaukšterėjęs.
Džiaugsmas, sodinant medį,
Galvoti, kas iškils
Iš kažko, ką žemėn įkasi.

Pastatiau savo kėdę pliaukšterėjęs.
Džiaugsmas turėti medį —
Tą gėrybę, kuri prisisa
Prie kažin ko, ko savy nerandi.

Vertė St. Meriūgis

Saulėleidis prie Laisvės statulos New Yorke. Nuotr. R. Kisielius

Mississippi valstybių sieną. Dabar mes esame Mississippi valstybėje.

Yra tiesa, kad nėra skirtumo tarp lūšnų Alabamos, Mississippi, Arkansas ar Tennessee valstybėse. Tačiau, bent šitoje vietoje, sieną pravažiavus, vaizdas radikaliai keičiasi. Nieko kito Mississippi nemačiusiam ir tik pro autobuso langą į Biloxi priemiesčius ar patį miestą žvelgiančiam nedvejotinai pasirodys, kad Mississippi yra pati turtingiausia valstybė sąjungoje...

Bent mano įspūdis, pervvažiuavus sieną, buvo toks, kaip kadaise iš karo nusiaubtos Vokietijos įvažiuavus normallon Šveicarijon. (Bus daugiau)

Kelias Meksikos įlankos pakrantėje

Gyvenimas, pašvęstas scenai

Aktorės Z. Arlauskaitės - Mikšienės 75 m. amžiaus ir 57 metų lietuviško teatro veiklos sukaktis minint

Kadangi griauti yra daug lengviau, negu statyti, o dar lengviau nieko neveikti, tai ir nuostabu, kad nieko neveikiančiųjų turim be galo daug, griežtų — daugiau kaip reikia, o tikrųjų kūrėjų vos mažutę saulelę.

Būdami reti, kaip auksas, jie ir brangesni už auksą.

Ad. Jakštas

Dvi retos sukaktys: 75 metai amžiaus ir 57 metai teatrinės veiklos. Tokiomis sukaktimis turėtų džiaugtis kiekvienas kultūringas lietuvis. Juo labiau, kad sukaktuvinė neįsijaučia pavargusi, o energingai plūša dramų mėgėjų sambūryje Detroito, ruošdama naujo veikalo pastatymą.

Kur tik besutiksi Z. Arlauskaitę - Mikšienę, ji vis jaunų žmonių apsupta. Ji moka patraukti jaunuosius, šūkauja repeticijoje, kai kada net pyktelėja ir pasibara. Vis tos repeticijos! Kurį nors naują veiklą ruošdama, jaudinasi, nervinasi. Jaunieji jos kolegos kartais nepataiko taip viską atlikti, kaip režisierė norėtų. Esti ir tokių momentų, kad solenzintė "žada" mesti teatrą... Bet tai trunka vos keleta dienų. Ir vėl saulė švyti! Ji vėl dirba, režijsuoja... O kiek ji turi rūpesčių, kol sugaudo jaunuosius artistas, kadangi jaunieji greičiau pavargsta, greičiau išsisemia, greičiau viskuo nusivilia. O režisierė Z. Arlauskaitė vis guvi, vis energinga, visad pasiruošusi su savo bendradarbiais išeiti į sceną lietuviškosios veiklos labui.

Z. Arlauskaitė gimė Šiaulių m. 1889 m. rugpjūčio 28 d. Mokešė ir gyveno grafo V. Zubovo mergaičių pensionate, kur pasirošiusi išlaikė eksternu 4 kl. pažymėjimui gauti egzaminus. Ji mokėsi Šiaulių mergaičių gimnazijoje, bet už dalyvavimą demonstracijose 1905 m. iš tos gimnazijos buvo išbraukta. 1907 m. Rygoje gavo mokytojos vietą ir dirbo lietuviškoje mokykloje. Nuo 1908 m. Z. Arlauskaitė greta mokytojos darbo ima taip vaidinti. Ją pakvietė St. Jakševičiūtė (Venclauskienė) vaidinti "Giedros" lietuvių kultūros draugijos teatre.

Tuo metu be St. Jakševičiūtės Rygoje našiai reikišė ir kiti žymūs mūsų teatralai bei režisieriai: Liudas Jakavičius ir Jurgis Linartas. Linartas statė ir režisavo daugiau istorinio bei "Aušros" pobūdžio patriotika pagrįstus veikalus. Jakavičius buvo paprastesnis: jis nesikratė komedijėlių, farsų ir šiaip lengvų vertimų iš kitų kalbų. Bet jo pastatymus publika lankė. Z. Arlauskaitė buvo mėgiama ir nepasidalijama abiejų režisierių. Be daugelio kitų, ji daug sykių vaidino šiose dramose: Ponai ir muzikai, Iš meilės, Pilėnų kunigaikštis, Kova, Intelligentai, Genovaitė ir kt.

Šiaulių "Varpo" teatre

1911 m. Z. Arlauskaitė grįžo į Šiaulius. Ją kvietė F. Bugailiškis, žymus to meto visuomenininkas, ir savo įkurta "Varpo" teatre. Tikriausiai, "Varpo" d-ja turėjo stiprų dramų mėgėjų būrelį. "Varpo" d-ja turėjo įsisteigusi ir savo bibliotekė, kurioje buvo galima gauti pasiskaityti gerų lietuviškų knygų. Bibliotekinėms pareigoms ėjo irgi Z. Arlauskaitė. Ji ir pati mėgo daug skaityti. Iš knygų sėmėsi žinių apie meną, ypač apie vaidybą, operą. Tuometinis Šiaulių "Varpas" buvo bene aktyviausias kultūrinės veiklos sambūris visoje Lietuvoje. Vaidinimai vyko beveik kiekvieną savaitę. Kad Šiaulių lietuvių dramų teatras eitų pažangos keliu, buvo pasamdytas net

VLADAS MINGĖLA

profesionalas rež. Jonas Misius. Prie progos tenka priminti, jog šalia "Varpo" veikė ir kitos lietuvių draugijos, o ypač aktyviai reikišė vietos katalikų parapija. Buvo statomi vaidinimai ir kitų teatrinė grupių.

Šiauliuose tuo metu gyveno ir kūrė dramaturgas Gabrielius Landsbergis - Zemkalnis. Kaip žinia, jo gabios plunksnos kūrėnys yra ir "Blinda", svieto lygintojas — žemaičių razbaininkas. Zemkalnis irgi daug kuo talkindavo "Varpo" draugijos teatru.

"Varpo" teatro kolektyvas dažnai vykdavo vaidinti į ma-

Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė

žesnius kaimyninius miestelius ir net į kaimus. Vaidinimai vykdavo nepatogiose salėse, o kaimuose net klauonose ir daržinėse. Tokios teatralų kelionės, arklų traukiamais vežimais naudojantis, buvo varginančios, nepatogios... Tačiau "Varpo" artistai žinojo, jog jų laukia mėsė lietuviai. Iš tolimiausių apylinkių suvažiuodavo kaimiečiai. Tokie klouniniai teatrai taip prisigrūdavo žiūrovų, jog juos pamiršdavo žiūrovai, tad ramiam orui esant, buvo bandoma vaidinti visai lauke, daržinių pasieniuose.

Z. Arlauskaitė "Varpe" dirbo iki 1912 m. — daugiau kaip

A. Strindbergo "Tėvas" Detroito Lietuvių Namuose 1964 m. balandžio 4 d. Iš kairės dešinėn: Gydytojas — R. Sukauskas, Tarnaitė Margarita — Z. Arlauskaitė-Mikšienė ir Kapitonas — St. Geldauskas.

vienerius metus. Ji troško baigti gimnaziją. Vienintelė galimybė — Petrapilis. Taip ji ir padarė. 1912 m. rudenį išvyko į šį (St. Petersburg) buvo caro Rusijos sostinė) garsų kultūrinį centrą. Čia rado daugybę lietuvių studentų ir šiaip žymėsių lietuvių. Tada Petrapily Z. Arlauskaitė ir baigė Sv. Kotrynos gimnaziją.

Lietuvių mokykla ir teatras

1914—1918 m., pirmo pasaulinio karo metu, į Petrapilį prigrūdėjo daugybė lietuvių pabėgėlių iš Lietuvos. Ypač daug atsirado inteligentų. Skubos keliu buvo įsteigta lietuvių vai-

kams mokykla: Z. Arlauskaitė joje mokytojavo. Po dviejų darbo metų mokykla padvigubėjo mokinių skaičiumi. Tuo metu Z. Arlauskaitė gyveno Carskoe Sielo priemiesty. Jos veikla visados šakojosi dviem frontais — mokyklos ir teatro. Aktyviai reikišė Kastanto Glinskio vedamajame teatre. Jos bendradarbiai tada buvo Jurgis Linartas, Vladas Brazulevičius, Juozas Vaičkus. Sukaktuvinė dabar mieliau papasakoja apie tuos vaidinimus, kuriuos ji ir šiandien gerai prisimena. Štai, tarp kitko, daug sykių yra vaidinusi dramoje "Dumblynas", kurią tada režisavo J. Vaičkus.

Ji gyveno teatrui ir mokyklai. Jai atrodė (ir dabar ji taip mano), kad teatras ir mokykla vienas kitą papildė ir vykdė tą pačią kultūrinę misiją. Pirmam pasauliniam karui baigiantis, Rusijoje vyko bolševikų revoliucija. Visi lietuviai skubėjo iš ten sugrįžti į Lietuvą.

1919 m. Z. Arlauskaitė grįžta Lietuvon joje gyventi ir jai vaidinti. Apsigyveno Vilniuje. Tuoj įstojo į vos įsteigtą "Vilniaus studijų teatrą", kuriam vadovavo K. Glinskis ir J. Vaičkus. Tačiau Lenkijos ir bolševikinės Rusijos karas išardė mūsų teatralų planuojamą teatrinę veiklą. Z. Arlauskaitė susitarusi su savo bičiuliais (gyd. Vl. Nagius - Nagevičius, S. Kymantaitė - Čiurlionienė, K. Glinskis su žmona Olga, adv. pulk. Silvestras Leonas, arch. Vladas Dubeneckas su žmona) patraukė arklų traukiamais vežimais į Kauną. Šiaip taip su dideliais pavojaus pavyko pervaziuoti visą fronto linijas ir laimingai atsikurti Kaune. Šiame mieste tada imta kurti profesionalinį dramų teatrą, o vėliau ir operą bei baletą.

Z. Arlauskaitė visa savo siela čia įsijungė į lietuviškojo teatro darbą. Pradžiai sunki: teatras be remonto, be padorių dekoracijų, be garderobo. Daug ko trūko. Bet ilgainiui daug kas ėmė gerėti. Pradžioje tas teatras buvo pavadintas "Lietuvos meno kūrėjų dramų vaidykla". Bet tuoj pat buvo pastebėta, jog toks pavadinimas yra per daug griozdiškas. Tada tad ir gimė "Valstybės teatro" vardas. Iki laisvoji Lietuva gyvavo ir klestėjo, bendruose rūmuose Kaune tilpo ir dramų teatras, ir opera, ir baletas.

Tremties sąlygose Z. Arlauskaitė išaugo ir rimtą režisierę ir šiuo metu daugiau režijsuoja negu vaidina. Aišku, šiuo metu jau ir amžius vaidybai nebepalankus. Be minėtų teatrų, Z. Arlauskaitė vaidino dar ir Jaunimo ir Jaunojo žiūrovo teatruose. Be to, V. Bičiūno "Zvaigždė" vaidino ir visą dešimtmetį veikė Lietuvos Šaulių sąjungos labui.

Žiūrovai, nenumarkinkite teatro

1949 m. su sūnum ir dukterim Z. Arlauskaitė atvyksta į Detroitą. Čia ji įsteigė Dramos mėgėjų sambūrį. Jos rankose, jos rūpesčiu ir jos ryžtu šis sambūris (šiuo metu mini 15 metų darbo sukaktį) išaugo ir rimtą mėgėjų teatrą. Ir jeigu detroitiečių Dramos mėgėjų sambūris sugebėjo veikti ir išlikti laikyti nelengvose sąlygose, tai daug čia lėmė pačios vadovės sumanumas, draugiškumas ir jos nesavanaudiškumas. Sambūris savo vadovę ne tik gerbia, bet ir myli.

Tokie lietuviškosios kultūros idealistai šviesiais pavyzdžiais patraukia ir jaunimą. Nepasileptis, kad šiais laikais sudolerėje vyresnieji labai mažai tų pavyzdžių sugeba parodyti. Z. Arlauskaitė maloni ir džiuginanti retenybė. Ir gera, kad Detroitas ją turi.

Iš visų lietuvių organizacijų Detroito gal tik Lietuvių kultūros klubas po vaidinimo, kuris įvyko Tarptautinio instituto salėje 1962 m. spalio 20 d., rež. Z. Arlauskaitė pagerbė už jos kultūrinę veiklą ir pakėlė ją į savo garbės narius.

Taip pat malonu iškelti Z. Arlauskaitės išskirtiną pasirodymą scenoje, Lietuvių Namuose, Detroito, 1964 m. balandžio 4 d. vaidintame A. Strindbergo "Tėve". Šiame veikalė Z. Arlauskaitė vaidino auklės Marga

Pirmasis pamokų ruošimas

Nuotr. Romualdo Kisieliaus

Veikalai ir vaidmenys

Z. Arlauskaitė niekad nesiskirdavo jai patikėtų vaidmenų į menkus ir šlovingus, į didelius ir mažus. Visi jie buvo aktorei lygiai reikšmingi.

Ji ten vaidino: Normantiene Čiurlionienė "Pinigėliuose"; Ragnytę Slovackio "Mindauge" Širmerienę Fuldo "Gluše"; Gurmiskiėnė Ostrovskio "Miške"; Hanną Hauptmanno "Vežike Henšelyje ir kt.

Kiek vėliau 1926-1929 metų laikotarpiu Z. Arlauskaitė vaidino Mūsų teatre. Ji sukūrė neuzmirštamus vaidmenis: Lady Milford Silerio "Klastoje ir meilėje"; Drejerio "Septyniolikmečiuose"; "Mergaitė su žibuokle"; "Rudens smuikė"; "Nežinomoj"; "Madam X"; "Chame" ir kt. veikaluose.

Tremties sąlygose Z. Arlauskaitė išaugo ir rimtą režisierę ir šiuo metu daugiau režijsuoja negu vaidina. Aišku, šiuo metu jau ir amžius vaidybai nebepalankus. Be minėtų teatrų, Z. Arlauskaitė vaidino dar ir Jaunimo ir Jaunojo žiūrovo teatruose. Be to, V. Bičiūno "Zvaigždė" vaidino ir visą dešimtmetį veikė Lietuvos Šaulių sąjungos labui.

Žiūrovai, nenumarkinkite teatro

1949 m. su sūnum ir dukterim Z. Arlauskaitė atvyksta į Detroitą. Čia ji įsteigė Dramos mėgėjų sambūrį. Jos rankose, jos rūpesčiu ir jos ryžtu šis sambūris (šiuo metu mini 15 metų darbo sukaktį) išaugo ir rimtą mėgėjų teatrą. Ir jeigu detroitiečių Dramos mėgėjų sambūris sugebėjo veikti ir išlikti laikyti nelengvose sąlygose, tai daug čia lėmė pačios vadovės sumanumas, draugiškumas ir jos nesavanaudiškumas. Sambūris savo vadovę ne tik gerbia, bet ir myli.

Tokie lietuviškosios kultūros idealistai šviesiais pavyzdžiais patraukia ir jaunimą. Nepasileptis, kad šiais laikais sudolerėje vyresnieji labai mažai tų pavyzdžių sugeba parodyti. Z. Arlauskaitė maloni ir džiuginanti retenybė. Ir gera, kad Detroitas ją turi.

Iš visų lietuvių organizacijų Detroito gal tik Lietuvių kultūros klubas po vaidinimo, kuris įvyko Tarptautinio instituto salėje 1962 m. spalio 20 d., rež. Z. Arlauskaitė pagerbė už jos kultūrinę veiklą ir pakėlė ją į savo garbės narius.

Taip pat malonu iškelti Z. Arlauskaitės išskirtiną pasirodymą scenoje, Lietuvių Namuose, Detroito, 1964 m. balandžio 4 d. vaidintame A. Strindbergo "Tėve". Šiame veikalė Z. Arlauskaitė vaidino auklės Marga

Pastabos ir nuomonės

BENDRUOMENINĖ PRIEVOLĖ

Mano straipsnis "Patriotizmas ir egoizmas" (Draugas, 1964. 7. 18) susilaukė kelių atsiliepimų tame pačiame kultūriname priede. Du iš pasisakiusiųjų (A. Razma ir L. G.) su mano mintimis sutinka ir, atrodo, mano siūlymams pritaria. Nepatenkintas pasirodė tik B. K. dėl to, kad dalis lietuvių buvo pavadinta egoistais. Nesuipratimui pašalinti noriu dar porą žodžių tuo reikalu pridurti.

B. K. sako, kad ne visi pajėgia aukoti, kad yra tokių, kurie dirba antvalandžius, kad galėtų vaikus leisti į mokslo, kad jie organizuoja lietuviškas mokyklas ir vaikus ten vežioja po 20—30 mylių. Tad ar galima juos vadinti egoistais? — klausia B. K. Toliau jis teigia, kad dauguma tų, kurie aukoja tūkstančius, "vaikų į lietuviškas mokyklas nevežioja, su vaikais lietuviškai sunkiai susikalba, bet jie yra patriotai, jie ne egoistai".

Norėčiau spėti, kad B. K. gerai neįsiskaitė mano straipsnį ir dėl to padarė tokias nelogiškas išvadas. Mano buvo pažymėta, kad yra dalis lietuvių, kurie "neduoda, nes negali", ir toji grupė buvo statoma lygiomis su pirmąja, kuri daugiausia aukoja. Priekaištai buvo taikomi trečiai grupei, t. y. tiems, kurie gali aukoti, kurie turi pajamų ne mažiau kaip keliolika tūkstančių ir vis dėlto neaukvoja arba aukoja labai mažai, tik simboliškai.

Turiu pažymėti, kad labai gerbiu tuos, kurie pirmoje vietoje rūpinasi savo vaikų lietuvišku švietimu. Visiškai sutinku su B. K., kad lietuviškas vaikų švietimas yra svarbesnis dalykas nei aukojimas tūkstantinių. Nėra abejonių, kad jokios tūkstantinės neišpirks vaikų nutaunimo nusikaltimo. Vis dėlto pabrėžtina, kad rūpinimasis savo vaikais nepateisina neaukojimų tų, kurie, kaip minėta, uždirba po keliolika tūkstančių per metus. Visiškai sutinku su vienu iš pasisakiusiųjų (L. G.), kad keliolika tūkstančių uždirbas nėra joks vargšas ir kad jo savo prievolės neatlikimas negali būti pateisinamas.

Iš kitos pusės, labai abejoju B. K. teigimu, kad daugumas

tūkstantininkų (turiu galvoj naujus ateivius) vaikų į lietuviškas mokyklas nevežioja. Be to, daugiau pagrindo yra tikėti, kad tie, kurie aukoja visos bendruomenės švietimo reikalams, tie neužmiršta ir savo vaikų lietuviško švietimo. Bet kad mano ginčas su B. K. nebūtų be naudos, aš siūlyčiau LB apylinkėmis (ir kitoms organizacijoms) rinkti statistinius duomenis, kad žinotume, kiek savo bendruomenėje turime vieniokių ar kitokių žmonių (aukojančių - neaukojančių, leidžiančių vaikų į lietuviškas mokyklas — neleidžiančių ir t. t.). Tai turėtų ir praktinės naudos. Ir nematau, kad praktiškai tai būtų neįmanoma padaryti. Reikia, kad kuri nors apylinkė parodytų praktišką pavyzdį.

O kol tai bus padaryta, siūlyčiau vis dėlto plačiau ir iš esmės svarstyti mano keltą klausimą: 1) kurį pajamų nuosimčių turėtume skirti bendruomeniniams reikalams ir 2) kaip "įtikinti" tuos turtingesnius, kurie iki šiol bendruomeninius reikalus rėmė tik simboliškai arba ir visai nerėmė. Ryšium su tuo dar pažymėtina, kad tos aukos iš tikrųjų ir neįvadinamos aukomis. Tai faktiškai yra bendruomenės narių prievolė, kurią kiekvienas, norįs būti bendruomenės nariu, turi neišsisukinėdamas atlikti. Ir antra, bendruomenė, kuri nori būti gyvybinga ir kūrybinga, negali vadovautis principu laissez-faire, negali visų reikalų palikti, tariant Lietuvoj dabar įprastu žodžiu, savięgal. Ji turi ieškoti priemonių paveikti ir tiems, kurie savo bendruomenės būti pareigūs dar neatlieka. Bendruomenė ar, jei norit, visuomenė neturėtų būti privilegijuota, galinčių išsisukti nuo prievolės ir vis dėlto laikantių save ar norinčių būti laikomais garbingais bendruomenės nariais. Žmogus, neatliekantis bendruomeninės prievolės, yra jos išnaudotojas, ir kiekviena bendruomenė turi stengtis juos "pataisyti", paversti garbingais nariais. Rugsėjo mėnuo paskelbtas LB mėnesiu. Tai gera proga pasvarstyti panašius klausimus tiek pačiai Bendruomenėi, tiek ir bendruomenėi apskritai.

L. D.

TELEVIZIJAS

paprastas ir spalvotas nebrangiai bausiu. Už patarnavimą vietoje \$3 už dirbtuvės darbą \$10 ir dalv- Pritaikau 26-tą stotį.

J. MIGLINAS

2549 W. 69th St. II. A. PR 6-1063

MOVING

R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna audrauda. 2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS. 4065 Archer Chicago 32, Ill. Tel. YA 7-5980

MOVING

Apraustas perkraustymas įvairių statumų

A. VILIMAS

3415 S. Lithuania Ave. Tel. FRontier 6-1882

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:

BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirt., nuo 9 iki 9:30. kitom dienom nuo 9 iki 6 v.v. Penktadieniais vakare iki 9:30 val. vakaro. Rugsėjo mėnesį abi krautuvės sekmadieniais uždarytos.

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef.: Virginia 7-1141

TURTAS — \$87,000,000

REZERVAI — \$8,500,000

Už taupmenas mokame dividendus kas 3 mėnesiai
PASKOLOS NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI

VALANDOS: Pirmadieniais 9 iki 8 v. v. Antradi. 9 iki 4 v. v. Trečiadienį — nedirbama. Ketvirtadi. 9 iki 8 v. v. Penktadi. 9 iki 4 v. v. Šeštadi. 9 iki 12 v. v.

JUSTIN MACKIEWICZ, Jr.,
Prezidentas

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.

3240 S. HALSTED ST.

Telef.: CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS ORO VĖSINTUVAI — AIR CONDITIONING

Grybai

Nuotrauka Romualdo Kisieliaus

LASER ŽENGLIA Į VANDENĮ

POVILAS ŽIČKUS

Laser yra aparatas, kuris per tam tikrus kristalus sukonzentruoja šviesą, ne į visas puses vienodai, kaip paprastai šviesa sklaidžiasi, o tik viena kryptimi, į norimo dydžio spindulį. Jau esame rašę ir apie tą laser, ir kaip tais šviesos spinduliais yra daromos komplikuočiausios akių operacijos, kur tas siauras spindulys yra naudojamas vietoj chirurginio peilio. Ten kur peilis yra per didelis ir juo negalima, kur norima, priėti, tas mažas, siauras ir plonas, kaip voratinklis spindulys atstoja aštriausią chirurgo peilį. Tuo laser yra gydomas ir vėžys. Tuo laser yra grėžiamos kliečiausiam plienė skylės, o milžiniško storumo plieno gabalai perpiaunami tuo spinduliu, kaip magiškos lazdelės mostelėjimu. Tas laser spindulys jau yra panaudotas ir telefoniniam pasikalbėjimui, televizijos paveiklų perdavimui ir kt. Kariniams reikalams bandoma pagaminti net ir nedidelį ginklą, kurie kulkos ar švedinio vietoj leis baisy mirties spindulį. Bet tam laser reikalinga elektros energija. Kai bus surastas būdas iš mažų baterijų pagaminti pakankamą kiekį elektros energijos,

tada ir dabartinio revolverio vietoje bus vartojamas laser.

Su laser aparatais mokslininkai daro milžiniškus bandymus, nes tai yra visai nauja mokslo šaka. Dr. Charles H. Townes, kuris pirmasis pagamino laser aparatą, M. I. T. laboratorijose, dar praeitą rudenį pradėjo bandymus, mėginamas pagaminti "garso laser". Atseit, norima, kad šviesa sukeltų vibraciją ir perduotų garsus. Garsas yra visai kitos prigimties nei šviesa. Jis sukliamas mechaninės vibracijos būdu ore, skystyje ir kietuose daiktuose. Šviesos spindulys turi taipgi savo elektrinį lauką. Dr. Townes galvojo, kad šis spindulys gali išjudinti bet kokio pavaldalo medžiagų molekules, kurios sukels garsą ir pavers garsu bangomis. Taip ir atsitiko.

Dirbdamas su savo asistentu Raymond Y. Chiao, kuris ruošia doktoratą M. I. T., ir kanda denciu mokslininku dr. Boris P. Stoiceff, jis leido galingą šviesos spindulį per rubino laserį į safiro kristalą. Kai spindulys užgavo kristalą, buvo gauta hipersoninė, labai didelio greičio vibracija, kokios anksčiau dar nebuvo pasiekta. Po

šio eksperimento tie mokslininkai galvojo, kad tokios bangos galimos gauti tik kietuose daiktuose, panašiai kaip anas safiro kristalas.

Toje pačioje M. I. T. laboratorijoje dirba ponis Elsa Garminė, jauna, graži, vos 24 metų, kuri irgi čia siekia aukštesnio mokslo laipsnio. Ji taip pat darė bandymus su rubino laser aparatu, leisdamą jo spindulį per vandenį. Ji pagavo bangų garsus, kurių ten neturėjo būti. Elsi Garminė buvo mįslė, iš kur tos garsų bangos atsirado vandenyje. Dr. Townes išgirdęs tai, žinojo, kad spindulys, einantis per vandenį, sukėlė tas garsų bangas. Šių laser pagalba dabar bus sumegsti nauji ryšio laukai vandenyje, o gal ir daugiau kas.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampus 58th Street
Telefonas PROspect 8-9533

WESTERN AUTO SERVICE
PAGRINDINIS IR SMULKŲS
AUTOMOBILIŲ PATAISYMAI
4318 S. Western Chicago 9, Ill.
Sav. St. šerba LA 3-1790

PRIEŠMAŽVYDINIAI RAŠTAI

(Atkelta iš 2 psl.)

tuvoje ir buvo paruošti pirmieji lietuviškieji maldų tekstai, nebūtinai juos verčiant iš lenkų k., bet tiesiog iš lotynų ir juos palyginant su vokiškais vertimais, nes ankstesnieji Lietuvoje pranciškonai dažniausia buvo iš Rygos ir, atrodo, jų buvo iš Prahos bei kitų vidurio Europos kraštų.

Taigi, nors dabar surastuosius lietuvių k. maldų įrašus apie juos rašantieji ir laiko iš lenkų k. vertimais, nes yra slavų, vis dėlto toji prielaida ne visur bus galima apginti, juo labiau, kad ir įrašai surasti pranciškonams priklausiusioje

knygoje, kurią nebūtinai turėjo įsigyti koks pasaulietis kunigas ir paskui padovanoti pranciškonams; galėjo būti knygos pranciškonų įsigytos, įrištos, jų įsirašydinti, tikriaus nurašyti tekstai ir jų vienu naudoti praktikos reikalams. Pastaroji prielaida, knygos vientisumo išlikimo prielaida gali būti paretma ir vėlesnio "Sveika Marija" teksto neįrašymu, būtent knygos buvo pasenę, o kasdienos vartosenai buvo vienuolyne kitos atsiradę ir t. t.

Lietuviškieji įrašai
Surastuosius įrašus sudaro: Tėve mūsų, Sveika Marija, Tikiu ingi! Dievą Tėvą ir Dieve,

būki milaširdas mani griešnamu Amen. Visi šie įrašai priklauso dzūkų tarmei, tiksliau nusakomi Adučiškio - Tverėčiaus pašnekte, nors šiame įrašė sutinkamos tik šiauriniams dzūkams būdingybės anuo metu galėjo būti ir toliau į pietus dar žinomos. Maldų žodyne yra visa eilė žodžių, kurie gana neįprasti, tik šiose maldose tepavartoti, šiaip nesutinkami vėlesniuose tekstuose. Iš tokių minėtini: žala vietoje pikto, gymis — vaisius, darytojas — sutvėrėjas (darytoją tebevartoja dar ir M. Daukšta, 1605 anonimas), vienatūris — vienat.

KOMERCINĖS, INDUSTRINĖS, PILETYBĖS, PORTRETINĖS, VESTUVINĖS, NEPOZUOTOS FOTOGRAFIJOS

Ernest Studio

Sav. — ERNESTAS SUTKUS
2811 West 55th St. Chicago, Ill. 60632
GRovehill 6-2336
GRovehill 6-2337

NAUJAUSIOS MADOS PLAUKŲ ŠUKUOSENA, išpildoma prityrusių šukuotojų.

Artistic Beauty Salon
2711 W. 71st St., tel. HE 6-1098
Sav. VL ANDRIJAUSKAS

Čia pat galėsite pirkti aukštos rūšies kosmetikos priemones.
Val. — nuo 9:30 v. r. iki 6:30 v. vak.
Treč. ir penkt. nuo 9:30 v. r. iki 9 v. v.

OPEN

52 HOURS

A WEEK

Naujas išorinis langelis

Dabar District Savings turi du naujus išorinius langelius, prie kurių galite atlikti reikalus nuo šaligatvio. Šie langeliai randasi įstaigos pietinėje pusėje ant 34th Place. Visi reikalai normaliai atliekami prie langelių viduje, galima sutvarkyti ir čia prie šių išorinių langelių.

Išoriniai langeliai atdari 52 valandas savaitėje:

PIRMADIENI	8:30 a. m. iki 8:00 p. m.
ANTRADIENI	8:30 a. m. iki 4:00 p. m.
TREČIADIENI	8:30 a. m. iki 1:00 p. m.
KETVIRTADIENI	8:30 a. m. iki 8:00 p. m.
PENKTADIENI	8:30 a. m. iki 6:00 p. m.
SEŠTADIENI	8:30 a. m. iki 4:00 p. m.

DISTRICT SAVINGS

3430 S. Halsted St. • Chicago, Illinois 60608
Assets over \$27,000,000.00 • Albert J. Aukers, President

- Artesian Restaurant - AND LOUNGE

2432 WEST 63rd STREET

Jau yra pilnai įrengtas ir veikia, turi virš 300 sėdimų vietų.

Čia galite netik gerai ir nebrangiai pavalgyti, bet atšvesti krikštynas, vedybas, sukaktuves ir kitokias Jūsų šeimynines ar visuomenines progas.

Elektriniai vėsinamas, Atvykit į mūsų restoraną-lounge, kur valgių pasirinkimas įvairus, nebrangios kainos ir taip pat didžiausias pasirinkimas vietos ir užsienio gėrimų. Parap draugijos, klubai ir vienuolynų rėmėjų draugijos susirinkimams ir posėdžiams bankieto patalponis naudojasi nemokamai. Telpa virš 300 asmenų. Kad būtumėt ižtikrinti dėl vietos, patelefonuokite 436-4622. Atdaras nuo 6 val. ryto iki 1 val. nakties.

Du kiemai automobiliams pastatyti veltui. Į vieną galima įvažiuoti iš Western Ave., o kitas užpakaly namo.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION

Duodame paskolas namams pirkti, statyti naujus namus arba perfinsuoti jūsų seną paskolą naujai susidariusioms jūsų sąlygoms. Atsiminkite, kad Chicago Savings labai lengva pasiekti telefonu ir pasiteirauti apie mūsų sąlygas. Dar geriau atvykti asmeniškai ir gauti nemokamą patarimą iš geriausio šios srities specialisto.

Svarbu pasirinkti vietą pinigams taupyti, bet dar svarbiau pasirinkti vietą, iš kurios gali finansuoti arba gauti paskolas savo namams ar apartamentui. Kviečiame bet kada užėiti, būsite nuoširdžiai sutiktas!

HANDY HOURS

Monday	12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday	9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday	Closed All Day
Thursday	9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday	9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday	9:00 A.M.-12:30 P.M.

4 1/2%

Current Dividend on Investment Accounts

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Marriage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

Marquette Parke -- Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS

GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdinčiai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprūs finansiskai. Chicago Savings

bendrovė per visus 40 savo gyvavimo metų visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir mokėjusi ne mažesnius, kaip 3% dividendus.

Sios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią, bet protingą administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša gerus dividendus.

Kultūrinė Kronika

• Tapytojo Alfonso Dargio ir skulptoriaus Antano Mončio darbų paroda. Šį šeštadienį Clevelande, "Gallery International" patalpose (Superior ir Euclid Ave.) atidaroma šių dviejų mūsų menininkų paroda, kuri šioje galerijoje tęsis iki spalio mėn. 15 d. Paroda lankoma savaitės dienomis, išskyrus pirmadienį, nuo 2 iki 7 val. vak., o sekmdieniais nuo 2 iki 5 val. vak.

Alfonso Dargis, šiuo metu savo tapyboje ypač pamėgęs abstrakčias ir pusiau abstrakčias formas, yra Petravičiaus - Jonyno kartos dailininkas, nuo 1951 metų gyvenęs Rochestery, N. Y., šiuo metu išvykęs Europon. Jo darbų galima rasti visoje eilėje pirmieji Amerikos muziejų, pvz. Moderniojo meno muziejų New Yorke, Bostono dailės muziejuje ir kt.

Skulptorius Antanas Mončys pokario metais įsikūręs Paryžiuje ir ten visą laiką tebevejo. Europoje yra surengęs sėkmingų savo darbų parodų ir suilaukęs išskirtinio, ypač prancūzų meno kritikų, įvertinimo. Jo skulptūrų yra įsigiję muziejai ir meno kolekcionieriai Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Amerikoje.

Abu šiuos menininkus dabar regėti bendroje jų parodoje Clevelande yra jau didelio dėmesio verta mūsų kultūrinio gyvenimo atrakcija.

• Amerikiečių kario studija apie Pabaltijo valstybes. JAV karo laivyno commander R. A. Schnorf gavo universiteto magistro laipsnį už studiją apie Pabaltijo valstybes. Ji liečia tarptautinės moralės klausimus Pabaltijo valstybių atžvilgiu. Dirbęs Pentagono studijos autorius nuo rugpjūčio mėn. persikėlė dirbti į San Diego, Kalifornijoje. Šitas amerikiečio pavvyzdys tebūna paskatas ir mūsų studentams pasirinkti lituanistinio pobūdžio temas, siekiant vienoki ar kitoki mokslinio laipsnio.

• Išleisti poeto Leono Skabeikos raštai. Lietuvoje minėta poeto Leono Skabeikos 60 m. gimimo sukaktis. Jis mirė 1939 m. Dabar pabrėžiama, kad poeto kūryboje "į pačiąją buvo švystelėjęs ir revoliucinis patosas" (J. Būtėnas "Lit. ir Me", Nr. 32). Jo poezijos rinkinys "Po juodojo angelio sparnais" buvo išleistas dar jam esant gyvam, tad laisvoje Lietuvoje. Tik dabar "Vaga" išleido L. Skabeikos poezijos rinkinį "Vidurnaktėlių alkštėse". Knygoje sudėti laiški, atsiminimai, paaiškinimai ir poeto testamentas.

• Botanikui prof. P. Snarskiui 75 m. amžiaus. Lietuvoje gyvenančiam prof. Povilui Snarskiui, dabar vadinamam "vyriausiam Lietuvos botanikui" rugpjūčio 25 d. sukako 75 m. amžiaus. Jis gimęs 1889 m. Joniškėlio valsčiu, nuo pat jaunų dienų domėjosi biologijos mokslais. Buvo ištyręs Lietu-

vos florą. 1947 m. Snarskis įsigijo daktaro laipsnį ir tais pačiais metais prof. titulą. Pats svarbiausias prof. P. Snarskio veikalas yra "Vadovas Lietuvos augalams pažinti" (1954, 906 psl.). Kitas stambus sukaktuvininko veikalas yra "Vadovas Lietuvos piktžolėms pažinti" (1948). Šiuo metu P. Snarskis dirba profesoriaus darbą biochemijos, biofizikos ir genetikos katedroje. Skaito darvinizmo ir biologijos mokslų istorijos kursą ir specialius kursus apie kultūrinius augalus. Botanikos sode jis tiria įvairių sojos veislių aklimatizavimą ir jų biologiją. Vasaros metu vadovauja ekspedicijoms.

• Dail. Kajetono Sklėriaus spalvotos reprodukcijos. Lietuvoje šią vasarą pasirodė naujas dailės leidinys — Kajetono

A. Mončys Skulptūra (Iš parodos Clevelande)

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIUI MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ST. ZABRODSKAS
Ukrainietis
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

Atlieka remontą, perstatymą ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.

2040 West 52nd Street,
Tel. PR. 8-7887
CHICAGO, ILL., 60609

A. Dargis Tapyba (Iš parodos Clevelande)

Sklėriaus 32 spalvotos akvarelės (įžanginis straipsnis J. Umbraso). Leidinio išleista 10,000 egz. "Literatūra ir Menas" (Nr. 33) nurodo, kad dailininko kūryba buvusi giliai humaniška ir savo geriausius kūrinius jis sukūręs paskutiniuoju gyvenimo laikotarpiu (1924—1931). Kartu su aplanku išleistas ir 16 atvirukų rinkinys su K. Sklėriaus akvarelių reprodukcijomis. Kaip ir aplanke, įžanginiai tekstai "rusų ir užsienio" kalbomis. Vilniaus "Vagos" leidykla numaciūsi dar išleisti aplankus su J. Vienožinskio, P. Kalpoko, A. Zmuidžinavičiaus, V. Eidukevičiaus, A. Samuolio, A. Didžioko kūriniams. Tai vis nepr. Lietuvos laikmečiu subrėndę ir kūrę dailininkai.

Mieli Tautiečiai!
Pasaulinę Parodą New Yorke daugelis jūsų, be abejo, lankys. Tačiau laikas bus labai brangus, nes kiekvienas norės dar pabūti New Yorke ir susipažinti su šio pasaulinio miesto įžymybėmis. Vis dėlto nepamirškite, jog už New Yorko yra New Jersey valstybė, kuri gausi lietuviškoms kolonijoms.

Vieno yra tokių Kearny, apie 12 mylių nuo New Yorko. Nors nedidelė, bet turi kuo pasidžiūoti: nauja bažnyčia, baigiama įrengti paprinė mokykla, statomas naujas vienuolynas eselėms mokytojoms, finansiška pajėgus lietuviškas bankas ir du moderniški lietuviški klubai — Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centras ir Lietuvių Politikos Klubas. Abiejų klubų puikūs pastatai ir moderniški įrenginiai.

Vykdami į New Jersey, sustokite Kearny, pamatysite šios kolonijos lietuvių darbštumą ir sugebėjimus, o Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centre (6 Davis Ave., Kearny, N. J.) ir Liet. Politikos Klube (134 Schuyler Ave., Kearny, N. J.), pajusit tikrą lietuvišką nuotaiką, rasite senų pažįstamų ir iš čia išsiveisite gražių atmintinų įspūdių.

Laukiame atvykstant!
J. BELZA,
Lietuvių Katalikų Bendruomenės Centro Pirmininkas
M. SLUZIS,
Lietuvių Politikos Klubo Pirmininkas (pr.)

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Trijų vyrų vidinė drama
Su dideliu pasisekimu rodomas kino teatruose neseniai pagamintas filmas "Behold A Pale Horse". Tai suaugusiems įdomi drama, kuri atskleidžia gilius žmogaus išgyvenimus, čia parodytus psichologiškai ir, galima spėti, teisingai. Nors kai kurios scenos gerokai ištemptos, bet gera vaidyba ir labai geri fotografiniai vaizdai kompensuoja tą trūkumą.
Vaizduojama Ispanijos žmonės, praėjus dvidešimt metų nuo Pilietinio karo. Problemos ir veikėjų profiliai — šio šimtmecio, bet drama, sužeto ir psichologinės įtampos atžvilgiais, iškelta iki bendrai žmogiško veikalo lygio. Buvusio Ispanijos Pilietinio karo dalyvio (aktorius Gregory Peck) vidinė drama pasiekia zenitą, kai garbėtroška policijos viršininkas (akt. Anthony Quinn) užsimano būtinai sukilėlių vadą, kažkur besislapstantį, sugauti; ypač kai už jo galvą skiriama namaža premija. Filmo turinį sudaro šio gaudymo veiksmai. Į žmogiškos neapykantos, klasos, išdavimo ir motiniškos meilės maišatį netikėtai įsipina lijoninės kapelionas, jaunas kunigas, kurį vykusiai suvaidina aktorius Omar Sharif. Šių trijų vyrų atskiros vidinės dramos ir jų bendra pynė sudaro labai įdomų filmo turinį, direktoriaus Fred Zinnemann (per Columbia Pictures) meniškai atskleistą ir ekrano mėgėjams parodytą. Pažymėtina ir mažo berniuko — Marietto Angeletti vaidyba, natūrali, pagilinti žmogaus kančių dramą tarp gyvenimo ir mirties.

Kylanti įtampa ir nesitikėta atomazga
"Woman Of Straw" — kita ekrano drama, su Gina Lollobrigida, irgi tik suaugusiems.

ZIEMINIŲ LANGŲ IR DURŲ

- STAINLESS
- ALUMINUM
- NYLON-VINYL
- RAUDONMED.
- PUŠŲ
- SPALVOTO

GARANTUOTI VISI DARBAI
14 metų pildos darbuotis

A-1 MODERN HOME
4516 S. Washtenaw Ave.
Nemok. apkainavimas tel.:
CL 4-4600

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRM. ir KETV. 9 v. r. iki 8 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

SUTAUPYSITE MŪSŲ SUKAKTUVINIAMI IŠPARDAVIME
Pirkšit nebrangiai ir gausit sukaktuvinę dovaną

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilninių, šilko, nylo, taffetą, aksomo, angliškių medžiagų paltais ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas! Gavom spec. medžiagų paltais kaip vyrų, taip ir moterų: veliūro, činčilo, "needlepoint" ir kitų.

STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Jefferson St., Chernin's alkštėje.
Atdara kasdien įskaitant ir sekmd. nuo 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadieniais uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę

Turiniui pasinaudota Catherine Arley romanu. Nežinia, ar tai romano autorės nuopelnas, ar "screenplay" rašytojų Robert Muller ir S. Mann, bet reikia pagirti šį filmą, kaip turintį ypatingai gerą literatūrinį pagrindą. Tai kriminalinio pobūdžio istorija, su palaiptiniais kylančią įtampa ir su visiškai nesitikėta atomazga. Parodyti ke-li įdomūs charakteriai, labai skirtingi vienas nuo kito, originalūs ir išvystyti iki pilno jų atskleidimo. Gina Lollobrigidos, italės aktorės, vaidyba šiame filme nėra pati geriausia. Labai puikiai suvaidina seno milijonieriaus rolę Ralph Richardson. Veiksmai vyksta Anglijoje. Spalvoti vaizdai: jachta jūroje, turtingų rūmų vidus, su įdomiais meno papuošalais, parkai ir uostai. Klasikinė muzika. Filmas vertas pamatyti.

Viena iš senovės istorijų yra apie Circe, kuri žmones paversdavo kiaulėmis, žvėrimis. Šiandien ta Circe parodoja vardu psichologijos, kuri žmogų paverčia gyvuliu.
— Fult. Sheen

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Siunčiami siuntiniai į LIETUVĄ ir kitus kraštus
Didelis pasirinkimas medžiagų ir kitų prekių.
EXPRESS GIFT PARCEL CO.
3320 S. HALSTED ST., LA 3-2021
Liusė Kavalauskienė

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTRUS, Savininkai

SEGHETTI TRAVEL BUREAU, Inc.
2451 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60608, YA 7-3278
Aprūpins jus pilnai kelionėms, sutvarkys jums kelionės dokumentus, parūpins bilietus lėktuvais, traukiniais, laivais ir autobusais keliauti Europoje, Azijoje ar kituose kontinentuose, taipgi Pietų Amerikoje, Kanadoje ir įvairiose vietose Amerikoje. Įstai-ga atdara 6 dienas savaitėje.

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
Sinclair HEATING OIL SuperFlame

3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ISTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvrt. 9-9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikšlaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel iš-tikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntal 6-5206

Trijų tautų gabumų reprezentantai

Seną istoriją pasakoja, kad imperatorius Napoleonas, voidečių kaizeris ir rusų caras kadaise buvo susirinkę su savo kariuomenėmis draugiškam pasikalbėjimui. Besiklausant iškilio klausimas, kurios tautos kareivis inteligentiškiausias. Sutarta duoti klausimą: ar mėnulyje yra žmonių?

Kaizeris pasiūkė vokiečių kareivį. Šis kiek pagalvojo ir atsakė: "Ne, mėnulyje nėra jokios gyvybės, nes mūsų mokslininkai seniai būtų tai pastebėję".

Tada Napoleonas pasiūkė prancūzų, kuris linksmai atraportavo: "Ne, mėnulis nėra žmonių apgyvendintas. Jei ten žmonių būtų, mūsų imperatorių būtų jį užkaravęs".

Pagaliau caras pasiūkė Ivaną. Rusas pasikasė pakaušį ir išdrožė: "Nieku būdu, didenybe! Jei mėnulyje būtų žmonių, tai jie mus apterštų".

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

sudarė naują sutartį su V/O Vnešposyltorg priimti MAISTO PRODUKTŲ siuntinių dovanas giminiams gyvenantiems SSSR.

Pristatymas skubus iš maisto sandėlių, esančių Sovietų Sąjungoje. Kainos prieinamos.

Pageidaudami katalogų, kreipkitės į bet kurį mūsų skyrių arba į vyriausią įstaigą:

45 West 45th Street
New York, N. Y., 10036, Room 1101
Tel. CI 5-7905

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. CL 4-5665

APIE KAMBARIO PUOŠMENĄ - PAVEIKSLĄ

JADV. PAUKŠTIENĖ, Chicago, Ill.

Lietuvių visuomenė mėgsta mūsų dailininkų kūrinius. Parodos lankomos gausiai. Kiekviena randa atgarsio ir spaudoje. Parodomis pasidžiaugiama ir paveikslai jose perkami. Beveik kiekvieno kultūringo lietuviu namuose be gražaus knygyno randami ir lietuvių dailininkų kūrinių. Kai kas pasiitenkina vienu kitu paveikslu buto orumui papildyti, bet pasitaiko vis dažniau ir tokių, kurie pasidarė meno rinkėjais (kolekcionieriais). Šie meno gerbėjai nusistatę įsigyti, kiek įmanoma, daugiau lietuvių dailininkų kūrinių. Taip kuriasi muziejai lietuvių dailės mylėtojų rankose. Šie asmenys yra artimiausi menininkui visu savo vidaus pasauliu, jie dailininkui yra pagalbininkai, užtarėjai ir draugai. Jų skonis dailės atžvilgiu išvystytas, jie lengviau susivokia tarp mėgėjiškumo ir tikrosios dailės kūrinių vertės, jie renkasi dailininkų kūrinius, patys vadovaudamiesi savo skoniu ir savo jautimu. Nesvarbu jiems rėmų puošnumas, jei kūrinyje patinka — įsigyja jį ir be rėmų. Patys tada randa būdus paveikslą įrėminti ir jį aptvarkyti taip, kad būtų ne tik gražu, bet ir saugu.

Paveikslų įrėminimas

Pats įrėminimas nėra jau toks paprastas ir pigus reikalas. Pataikyti paveikslui tinkamus rėmus kartais pačiam dailininkui nėra jau toks lengvas galvosūkis. Vienas teisingiausių kelių — įrėminti kuo paprasčiau, nežūrint, kokios ten bebūtų tematikos, technikos, spalvų bei formų kūrinyje. Rėmai neprivalo būti taikomi prie sienų spalvos, bet prie kūrinio kolorito. Nereikia rėmų perkrauti puošmenomis, nors jos būtų ir tautinių motyvų. Nereikia jų peraukuoti, neapkaistioti jų žibučiais, stiklučiais ir panašiais "gražumais". Rėmai, kurie savo "pretenzijomis" slopina tikrąją paveikslų vertę, yra netinkami. Kartais geriau šiek tiek grubiau, natūraliau, geriau grynojo medžio ar drobės rėmai, negu įrėminimas rėkiančių puošnumu. Alejeinei tapybai, atsižvelgiant į jos formas drobėje, tinka platesni ir gaivesni savo atspalviu rėmai, bet, iš kitos pusės, visiškai tvarkoj, jei abstraktinių formų kūriniui paliekami ir visai be rėmų arba bent siaurutėliais, nežymiais rėmeliais apvesti.

Paveikslų pakabinimas

Paveikslų įrėminimas turi ne vien estetinę, bet ir praktinę paskirtį. Paveikslų pakabinimas turi būti apsaugotas nuo drėgmės, sausras, nuo ore esančių rūkščių, sau-

lės spindulių, dulkių ir suodžių. Geras, tinkamas įrėminimas išryškina kūrinio charakterį, formą ir užbaigtumą. Svarbu taip pat ir pats pakabinimas. Reikia vengti per daug tamsių kambario vietų, o taip pat kabinti neperdaug aukštai. Geriau tiesiai prieš savo akis arba bent kiek aukščiau, bet ne palubytne, kur dažniausiai ir apšviestas prastas, per toli nuo akių, pagaliau tokiu palubiniu pakabinimu siena neužpildoma ir nepapuošiama. Šiais laikais paveikslui pasikabinti jau nebūtina net vinių į sieną kalinėti. Dešimcentinėse krautuose tam reikalui galima įsigyti patogius, užklijuojamus pakabinimus, kurie visai negadina sienos.

Namai puošiami originaliais meno kūriniams

Džiugu, kad vis daugiau jaučiama reikalo puošti namus originaliais dailės kūriniams. Jie neįgrįsta, kaip pigios, visuotinės puošmenos, bet priešingai, kuo geresnis kūrinyje — su juo labiau susigyvenama ir juo didžiuojamasi.

Vanda Vaitienė ir Aldona Leitienė atvyksta iš Detroito modeliuoti Ark. J. Matulio senelių namų statybai paremti ruošiamoje madų parodoje Jaunimo Centre, Chicagoje.

Žmonos vertė

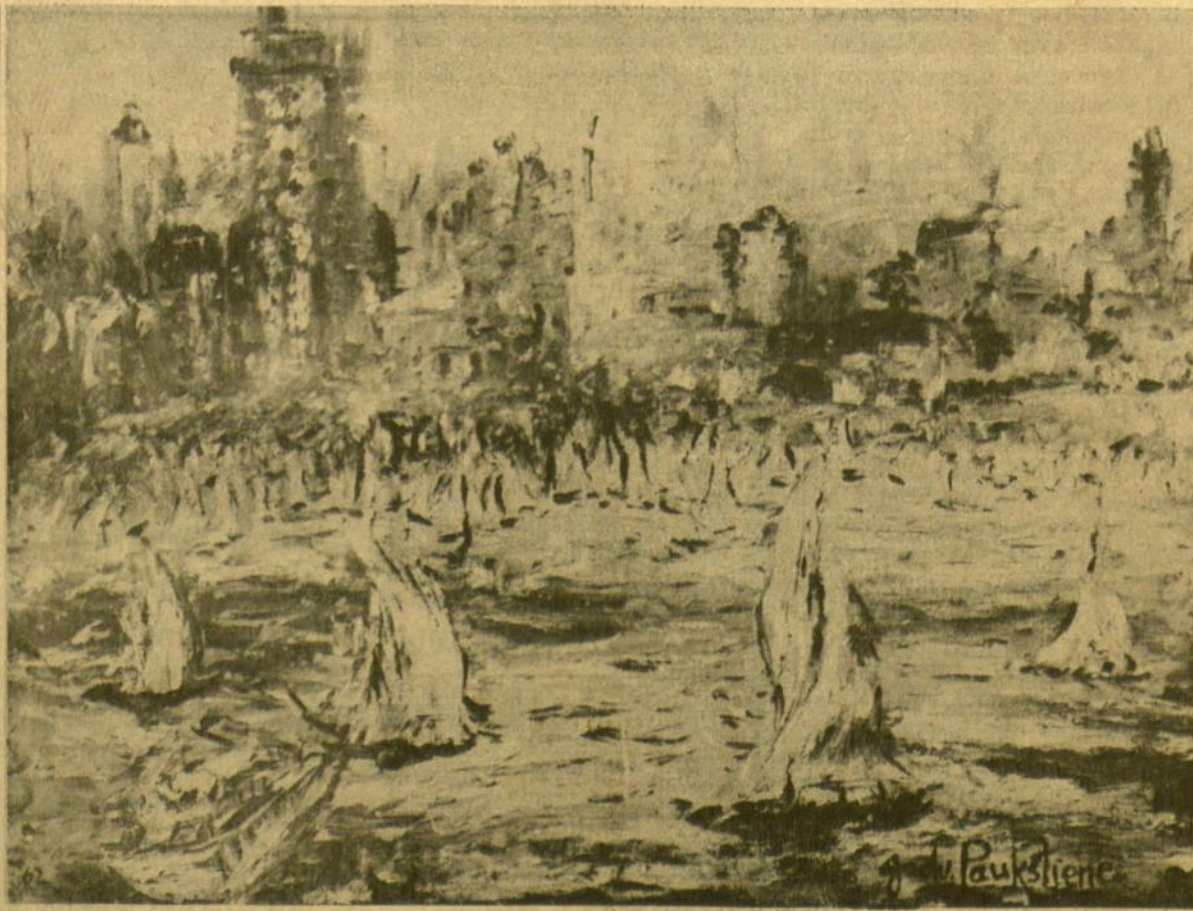
Kiek yra verta 20 m. amžiaus žmona ir motina savo vyrui? Tokie apskaičiavimai gali įvykti tik visokių galimybių, netikėtumų ir keistenybių krašte — JAV-se. Miami mieste, Floridoje, visai neseniai Wright Sarvis, 24 m., padavė į teismą geležinkelio kompaniją, reikalaujamas \$350,000 už savo 20 m. žmoną Cheryl, užmuštą traukinio. Dr. Roy Lassiter, ekonomijos profesorius Floridos universitete, paliudijo, kad tokia žmona mažiau verta, kaip \$400,000. Jis apskaičiavo tai tokiu būdu, jei jos vyras gyvens dar 46 metus ir turės samdytis per tą laiką tarnaitę ir mokytoją. Profesorius griežtai atsi-

sakė įvertinti pagal piniginę vertę žmonos melę ir draugystę. Teismas (jury komisija) pripažino vyrui \$250,000.

Brazilietė — teniso čempionė

Maria Bueno, 24 metų brazilietė, skaitoma šiandien geriausia teniste visame pasaulyje. Ji laimėjo visai neseniai moterų pavienio teniso titulą Wimbledon, Anglijoje.

James Stephens, airių poetas ir novelistas (1882—1950) yra pasakęs: "Moters yra išmintingesnė už vyrus dėl to, kad jos žino mažiau ir supranta daugiau!"

Jadvyga Paukštienė

Chicagos pakrantė rudenį (aliejus)

Ką veikia Putnamo seserų rėmėjų Cicero skyrius

Kiekvienas žmogus yra linkęs siekti tobulumo, nes tai padeda jam tapti laimingu. Deja, statydamas oro pilis, nei vienas to nepasiekia. Mums duotas gyvenimas, kad jį panaudotume savo ir žmonijos gerovei, kad savo darbu koku nors būdu prisidėtume prie bendro gėrio ir tiesos atskleidimo. *Zmogus dirbamas stipriau ir gyvenimu gėrisi, ir geresnis yra* (M. Pečkauskaitė). Per darbą ir pasiaukojimą, artėdamas prie gėrio ir tiesos, žmogus tobulėja bei pajunta tikrąją gyvenimo prasmę, supranta, kame jo laimė glūdi.

Prie čia pažertų minčių, tikiu, ne kartą sustoję didelė da-

lis dirbančiųjų visuomeninį darbą. Kitaip, bet koks veikimas būtų tik beprasmis stumdymas vietoje. Dirbamas darbas turi dirbantįjį padaryti geresniu ir gėrį atskleisti kitiems. Cicero M. N. Pr. seserų rėmėjos tiki, kad jų veikla jas veda to tikslo link.

Vieną konkrečią jų darbo išdavą galės pamatyti ir visa lietuviškoji visuomenė. Tai madų paroda, įvykstanti Jaunimo centre, rugsėjo 27 d. 4 v. p. p. Jos tikslas jau šimtus kartų minėtas — senelių namai Putname. Cicero skyriaus valdyba: G. Arštikienė, O. Kazlauskienė, S. Kisiellenė, A. Prapuolenytė, M. Remienė ir O. Vencloviene jau treči metai sukveičia gaušų būrį moterų, kurios ar savo ar kitų joms pasiūtus bei numer tus rūbus parodo ir savo darbu pasidžiaugia.

Šių metų grupė susideda iš Ciceroje, Chicagoje ir net Detroito gyvenančių ponių. Jų 14! — G. Baliūnaitė, E. Blandytė, O. Blandytė - Jameikienė, V. Brazienė, V. Janulevičiūtė, E. Kučiūnienė, A. Leitienė (Detroitas), J. Mačiulienė, M. Meškauskaitė, Sabaliauskienė, M.

Remienė, V. Vaitienė (Detroitas), P. Vaitaitienė ir N. Vengrienė.

Solistė O. Blandytė-Jameikienė ne tik modeliuos, bet padainuos ir keletą tokių progai tinkančių dainų. Dail. M. Ambrozaitienė sutiko dekoruoti sceną. Praėjusiais metais jai tai puikiai pavyko. Linkime, kad ir šį kartą jai pavyktų taip estetiškai visą parengimą įrėminti. Dail. V. Krištolaitytė dovanos savo paveikslą, kad ruošėjos galėtų praveisti loteriją ir koku šimtu, o gal ir dviem (!) parodos pelną padidinti. Baidantis išvardinti talkon atėjusias, reikia pasidžiaugti aktorės J. Cijūnienės pagalba. Jai atitenka nelengvos komentatorių pareigos.

Daugybė išvardintų, o kurios bilietus platina, pyragus kepa, parengimo dieną stalus dengia ir svečius vaišina?! Daug pasiaukojančių moterų, tačiau tikėdamos, kad artimo meilės darbo ir amžiai neišdildys, jos savo duklę atiduoda, laukdamos visuomenės dėmesio ir paramos.

A. P.

Apsipirkimo centrai šeiminkėms

Vis daugiau ir daugiau pasaulyje pamėgdijama Amerika. Vokietijos pirmasis užmiesinis apsipirkimo centras, tuoj už Frankfurto, buvo atidarytas prieš porą mėnesių. Paskolą gavęs iš šveicarų, vokiečių ir britų bankų, šis pagal amerikietišką stilių pastatytas centras sutraukia dabar 50,000 pirkėjų per savaitę ir jam pranašaujama didelis finansinis pasisekimas. Panašus projektas numatomas už Hamburgo. Tuo tarpu, kai susisiekiama pasidaro neįmanomas Europos didmiesčiuose, kai gyventojai keliasi į užmiesčius, krautuvinkai greitai seka paskui juos. Visai panašus vaizdas, kaip JAV-se

niau. Išleidžia 21% šeimos biudžeto maistui. Keturiuos iš penkių šeimų turi automobilį. Vienai iš penkių — turi du automobilius. Trumpai sakant, JAV-se jau yra geras gyvenimas ir jis vis žada gerėti.

Bendras likimas surišo dvi moteris

Pagal Saturday Evening Post rugpjūčio 22 d. numerio straipsnį "The Old Fate of Oswald's Other Victims", Marie Tippit, Dallas policininko J. D. Tippit našlė, nužudyto Lee Harvey Oswald, griežtai atsisako parodyti laiškų, kuriuos ji gavo iš Jacqueline Kennedy.

Tačiau Jacqueline Kennedy įrašas žuvusio prezidento su visa šeima spalvotoje nuotraukoje, kuri kabo Tippet valgomojame kambaryje, tarp kitų žodžių, skaitomi ir šie: "Yra dar ir kitas ryšys, kuris mus jungia. Mes turime visados priminti savo vaikams, kokie drąsūs vyrai buvo jų tėvai".

Ar žinojote?

...Kad vyšnios, iš kurių daromos vadinamos "maraschino" raudonos vyšnios įvairiems gėrimams, yra auginamos, skinaimos ir valomos Wisconsin, bet siunčiamos į Chicago dirbtiniam nudažymui? Priežastis labai paprasta: Wisconsin įstatymas neleidžia jokio dirbtinio maisto dažymo.

ĮSIDĖMĖTINAS VAIKO KODAS

Šiais moderniais laikais, nelaimėi, kriminaliniai pasikėsinimai ir vaikus yra įprastas dalykas. Tėvai turi tuo gerokai susirūpinti. J. Edgar Hoover, F. B. I. direktorius, išleido vadinaimą "A Child's Code" — tuziną taisyklių, kurios turi būti tėvų "įkalto" vaikams į galvą jų pačių saugumui.

1. Niekados nesiprašyk pavėžinti, niekad nepriimk pasiūlymo pavėžinti.
2. Neimk pinigų, saldinių ar dovanų iš nepažįstamų asmenų.
3. Neik su nepažįstamais, klausiančiais kelio.
4. Neik į kitų žmonių namus, nepasakęs tėvams.
5. Nesitik dirbti pas nepažįstamus, nepranešęs tėvams.

6. Nežaisk vienas užpakaly namo vad "alėje", miškuose ar aplėstuose pastatuose.

7. Nelūkurkui priepatogumų mokyklose, teatruose ar viešuosiose pastatuose.

8. Neleisk nepažįstamam saugęs paliesti. Tuoj pranešk apie tai tėvams.

9. Stenkis eiti su draugu (ar drauge, jei mergaitė), jei eini į mokyklos parengimus, kinus, teatrus etc.

10. Nežioplinėk kely. Nesivėluok. Kur eini — eik greitai. Jei vėluojies — patefonuok.

12. Atsakydamas telefonu, niekad neišduok, kad esi namie vienas.

12. Niekad neatidaryk durų nepažįstamam, jei esi namie vienas.

Rašytoja sukėlė revoliuciją

Laila Baalbaki, jauna rašytoja, sukėlė socialinę revoliuciją Artimuose Rytuose. Šioji 28 m., Libane gimusi moteris yra populiariausia ir geriausia žinoma modernioji arabų rašytoja. Neseniai ji buvo kaltinama pornografija, nes savo romane ji išdėstė visą kasdieninę teisybę apie arabų moteris, mėginančias gyventi seniai atgyvenusioje musulmonų socialinėje struktūroje. Jos pirmasis romanas "O I Live", išleistas 1956 m., kada ji buvo 20 metų amžiaus, kaip sakoma, per vieną dieną padarė ją garsenybę. Tuo tarpu Amerikos leidėjai sako, kad jos romani per daug kuklūs, nedrąsūs, konservatyvūs ir netgi "vaikiški" šiame krašte.

prisijungė pusseserės Maria Shriver, 8 metų, ir Sydney Lawford, 7 metų (Roberto Kenneddy seserų mergaitės). Jos visos vasaruoja Hyannis Porte, Mass. Pereitą savaitę jos pasistatė miestuko vidury ant vieno kampo porą stalių ir pardavinėjo suvenyrus. Po keturių dienų prekiaavimas turėjo būti uždarytas, nes sutraukdavo per daug žmonių, kurie trukdė susisiekti. Bet ir per tas kelias dienas vaikai uždirbo daugiau kaip \$100, kuriuos visus atidavė John Fitzgerald Kennedy bibliotekos statybai. Labiausiai perkamoji prekė ten buvo maišeliai su smėliu nuo Kennedy papildymo. Vieną maišelį pardavinėjo po 35 c.

Karalius, moteris ir vairavimas

Moderniais laikais, tur būt, apie nieką nėra sukurta tiek daug anekdotų, kaip apie moterų vairavimą. Ir gyvenime vyrai labiausiai nemėgsta moterų prie vairo.

Prancūzijos karalius Liudvikas XV taipgi labai nepakentė moterų, važiuojančių vežime ir savo dailiose rankelėse laikančių vadeles. Labai saliamoniškai jis sugalvojo tokią išeiti, kad moterims... savanoriškai nenorėjo paimti vadelį į rankas. Jis tikrai uždraudė visoms moterims jaunesnoms, kaip 30 metų, važiuoti vežime vienai ar su palydovais ir turėti vadeles rankose. Ir neatsirado nė vienos vairuotojos..., nes nė viena nenorėjo prisipažinti varanti ketvirtąjį kryželį.

Kodėl moteris gyvena ilgiau?

"Moters gyvena ilgiau, kaip vyrai dėl to, kad jos valgo ypač daugiau daržovių ir saločių, negu vyrai", pasakė vienas gydytojas medicinos daktarų suvažiavime.

Žmona skundžiasi vyrui: "Ir kokia čia pas mus tvarka! Mes leidžiame pinigus, kurių neturime, tokiems dalykams, kurie mums nereikalingi, kad pasirodytume prieš žmones, kurių mes nepakenčiame!"

Audronė Skudaitė

Modernioji dilema